

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
 Inzeratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
 Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
 Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
 Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
 Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
 Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Tretja ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja Jutra izdaja vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.—, po raznašalcih dostavljena Din 5.— mesečno.

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
 Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
 Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
 Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Naš kralj se je vrnil

Mrtev, a vendar nesmrten zopet v objemu svojega naroda — Stotisoč ljudi se je v Splitu med grmenjem topov, zvonjenjem zvonov in sviranjem ladijskih siren poklonilo Viteškemu kralju

Velikih narodov epopeje bledijo pred velično smrtno poti vladarja Jugoslavije.

Šel je naš kralj na daljno pot — s starim zmagovalcem ovenčan, z ljubeznijo vsega naroda objet, občudovan in toplo pričakovan od vesoljne, nepregledne svetovne armade tistih, ki kakor jelen po vodi studenčnici hlepijo po vseodrešujoči besedi: Mir! — Blagoslov miru vladaj med nami!

Šel je — poprej pa se je v tihem svoji slavi in plemeniti ljubezni poslovil od domačije. Skozi Crno goro je šel, skozi sokolje gnezdo Cetinje, ki nam ga je dalo.

V najkrasnejši bisernici svetá, v Boški Kotorski je Gospodar Jadrana stopil na jekleni krov »Dubrovnik«. In ta ojekleneli ponos naše pomorske sile je zarezal sinje brazde in ponesel Gospodarja Jadrana v daljni pristan velike in slavne francoske republike.

Ne izmed njenih sinov, — ki so nam bratje, — izmed završka človeške družbe, podžganega s Kajni naše lastne krvi, se je našel zločinec, ki je Jugoslaviji ubil kralja in vsemu svetu visokega kneza miru.

Globoka guba se je zajedla v obraz Evrope. Ali mi, v trpljenju in ognju pekočih bolečin kaljeni, smo kakor zasajeni v duhu spremljali one silne brazde, ki jih je »Dubrovnik« rezal v borbi z burjo in v slavnem spremstvu svetovnih pomorščakov proti domovini. Pot mrtvega kralja v naročju jeklene ladje — epopeja, ki je doslej še ni nihče izpel in je dano samo nam, da smo jo grenko otožni doživeli.

Prag Domovine, ki ga večno poljublja sinje morje, je nase sprejel mrtvega kralja. Prislunili smo: v prekrasnem jesenskem jutru, s pečatom in poljubom neumirajočega jadranskega solnca, je morje tiho umivalo noge Jugoslavije. Gospodar se je vrnil — in narod je zajel kakor hrast, ki se kdajkoli z najsilnejšo burjo bori. Bori in ne omahne.

Gospodar Jadrana in Jugoslavije je mrtev in nesmrten v objemu svojega naroda.

V pričakovanju

Split, 14. oktobra. AA. Tekom večrajšnega dne in večera so prispeli v Split ogromne množice iz vseh bližnjih in daljnih krajev Dalmacije, da se poslednjič poklonijo pozemeljskim ostankom čuvarja Jadrana, Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Prebivalstvo Splita je bilo vso noč na nogah. Zgrinjalo se je po ulicah in okrog postaje ter ob pomolu majorja Stojana, kjer so zgradili veličastno kapelico, okrog kapelice pa so na visokih v črno odelih strebrih goreče plamenice pošiljali k nebu pobožne molitve v brezmejni tuzi skrušenega prebivalstva. Sodijo, da je bilo davi do 100.000 ljudi ob pomolu. Žalne svečanosti so bile tako mogočne, da naša jadranska obala še ni videla enakih.

Davi zarana, ob 4. so sirene vseh v pristanišču zasidranih ladij s svojim tuznim, zategnjenim glasom naznanile, da se prične poklonitev in izkazovanje zadnje časti pokojnemu kralju Aleksandru. Na pomolu majorja Stojana, kjer so se leta 1918. izkrcale prve srbske čete, je vse pripravljeno. Pomol je

izpraznjen. Na njem kipi v zrak le ogromni, osem metrov visoki katafalk v obliki velikega žrtvenika. Vrh žrtvenika je kraljevska krona. Ob strani sta postavljena dva stebra, raz katera se vijajo dolge, žalne zastave. Na vseh štirih straneh pomola se dvigajo visoki odri, zaviti v črne zastave. Vse pristanišče mrgoli črnih zastav. Z banske uprave in z vseh javnih poslopij ob pristanišču se vijajo tudi državne zastave na pol droga. Po vsem mestu same žalne zastave, okna so zastrta v črno, pred slikami blagopokojnega kralja v izložbenih oknih pa so gorele svečke vso noč.

Ob 5. zjutraj so vojaške čete zavzele svoja mesta. Do 6. so prispeli h katafalku Nj. Vis. knez Arzen, maršal dvora general Dimitrijevič in druga suita, zatem prosvetni minister dr. Šumenkovič, minister za telesno vzgojo naroda dr. Andjeljnovič, minister za socialno politiko dr. Novak, predsednik senata dr. Tomašič, podpredsednik Narodne skupščine dr. Popović, ban primorske banovine dr. Jablanovič, splitski župan Kargotič, generaliteta in drugi dostojanstveniki. Ves prostor je bil ograjen z oddelki vojske in z delegaci-

jami. Vladala je popočna tišina. Prasketanje plamenic in pljus obalnih valov so bili edini glasovi, ki so prodirali v to grobno tišino.

Kralj se vrača

Kmalu po pol 6. uri so zadoneli prvi topovski strelji. To je bil prvi pozdrav Splita posmrtnim ostankom čuvarja Jadrana. Z zvonikov vseh cerkva se je oglasilo turobno zvonjenje. Množice so se zganile. Vedele so, da novi udarci bridke bolesti, ko bodo gledale krsto s posmrtnimi ostanki tiste, ki so ga spremljale na njegovo poslednjo pot preko morja s tolikšnimi upi.

Proti 6. se je pojavil vojni brod »Dubrovnik« pred pristaniščem. Topovski strelji neprestano grme v megleno jutro.

Angleške vojne ladje oddajajo častne strele. Izza »Dubrovnik« se pojavi francoska križarka »Colbert«, ki je spremljala »Dubrovnik« vso dolgo pot iz Marseilla do Splita. Na naših vojnih ladjah, ki so se večeraj peljale »Dubrovnik« naproti in so ponoči spremljale svojega mrtvega zapovednika pri njegovem povratku v domovino, so čete postavljene v častnih vrstah. Povsod solze in blede lica. Na krmilu »Dubrovnik« je postavljen katafalk, na njem krsta, pokrita z državno zastavo. Okrog krste je častna straža oficirjev in mornarjev. Ob krsti stoje naš vojaški ataše v Parizu general Dimitrijevič, svetnik pariškega poslanstva Teofil Djurovič in komandant »Dubrovnik« Balič.

Na »Dubrovniku«

Množica valovi in drhti. Oči vseh so uprte na »Dubrovnik« in spremljajo vsako kretanje naših mornarjev.

Točno ob 6.10 pristane »Dubrovnik« ob pomolu. Z ladje vržejo brv. Nato pohiti poveljnik »Dubrovnik« Balič na obalo, se ustavi pred Nj. Vis. knezom Arzenom in mu poda kratko poročilo. Knez Arzen, maršal dvora Dimitrijevič, ministri in zastopniki parlamenta in senata ter ban dr. Jablanovič se podajo na ladjo. Knez Arzen prvi pristopi h katafalku in se globoko pokloni manom svojega velikega nečaka; solze mu zalijejo oči. Za njim se poklonijo še drugi odličniki.

Prišel je čas, da se opravijo uradne formalnosti. Sestavljajo protokol o izročitvi in o prevzemu krste in ga podpisajo. Priprave so dokončane. Krsto prenesejo naši mornariški oficirji na pomol.

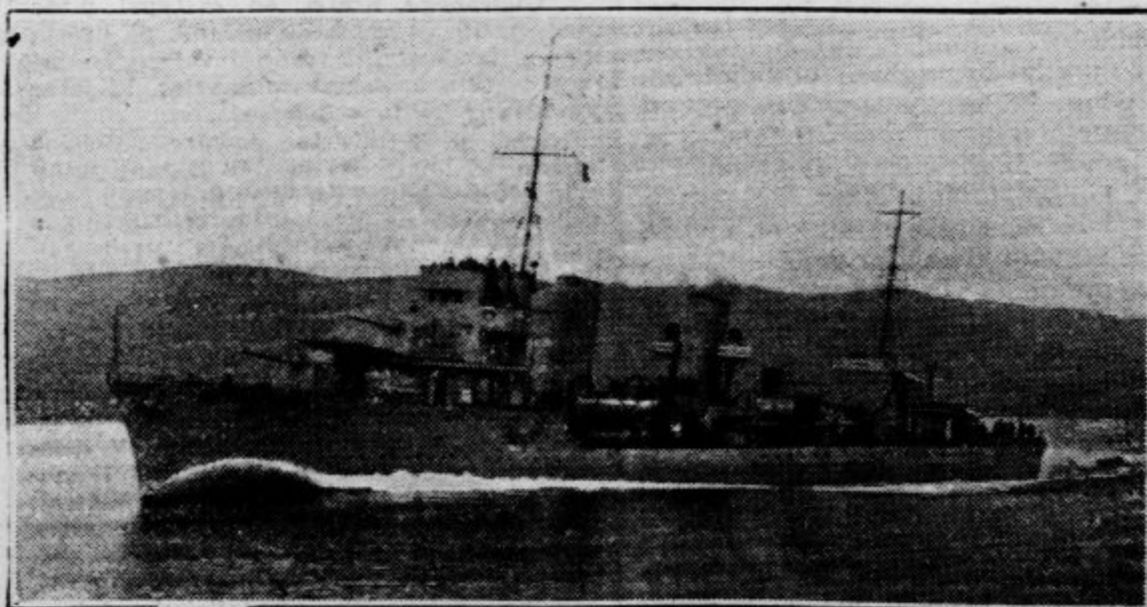
Na domači zemlji

Topovi grme. Trenutek je nenavadno svečan in dostojanstven. Vsi slede mornarjem, ki nosijo na svojih ramenih vzvišeno breme, zadnje ostanke Viteškega kralja.

Ob 7. položijo krsto na katafalk. Vojaške godbe zasvirajo državno himno. Veličastni zvoki se pomešajo med grmenje topov in zvonjenje iz cerkva.

H katafalku pristopi dalmatinski episkop Irinej Djordjevič s svečeniki. Cerkev opravi se prične. Mornariška letala krožijo že od 4. ure v treh eskadrilah nad morjem in mestom. Nekaj časa so nad pristaniščem, nato se krenila »Dubrovnik« naproti in ga spremlje v pristanišče. Zlaj krožijo, v velikih lokih nad pomolom, sipljejo cvetje na katafalk in izkazujejo zadnje vojaške časti svojemu vrhovnemu poveljniku. Pevski zbor splitskih društev odgovarja svečenikom med njihovim cerkvenim opravilom. Po končani službi božji zaigrajo godbe državno himno.

Vojna ladja »Dubrovnik«



Pred tednom dni nam je odpeljala našega kralja, večeraj nam ga je mrtvega pripeljala nazaj.



Ob 7.20 pristopi h katafalku splitsko-makarski škof dr. Bonefačić v spremstvu treh prelatov in čita molitve.

Nato prične polagati vence kraljevske vlade, senata, skupščine, banovine, mesta Splita, angleške mornarice, admirala Fisherja, poveljnikov naših vojnih ladij itd. Medtem ko polagajo vence na katafalk, pristopi vrhovni poveljnik angleške sredozemske mornarice admiral Fisher k Nj. Vis. knezu Arzenu in mu izrazi svoje sožalje in sožalje angleške mornarice. Nato pristopi minister francoske mornarice Pietri, ki je prispel s križarko »Colbert«, in enako izrazi knezu Arzenu sožalje v imenu francoske vlade in francoske mornarice.

Narod ob krsti

Prične se mimohod ogromnih ljudski množice mimo katafalka. V povorki so starci in otroci, možje in žene, ugledni meščani in najsiromašnejši prebivalci iz mesta in iz okolice, kmetje iz vsega srednjega Primorja. S solzami v očeh se poklanjajo posmrtnim ostankom Viteškega kralja. Mimo mrtvaškega odra se vrste desetisoči in desetisoči.

Knez Arzen z ministri in generaliteto, admiral Fisher, mornariški minister Pietri in drugi visoki dostojanstveniki stoje presunjeni pred katafalkom.

Ob 10. je povorka pri kraju. Trajala je nad dve uri. H katafalku pristopijo Sokoli, ki dvignejo krsto in jo položijo na ramena bana dr. Jablanoviča, bivšega župana Račića, sedanjega župana Kargotiča, 2 kmetov iz splitske okolice, admirala Poliča, vpokojenega generala Todoroviča in generala Radenkoviča. Ti prenesejo s pomočjo Sokolov posmrtno ostanke kralja Zedinitelja na postajo. Za krsto se vije dolg sprevod, na obeh straneh tvorijo špalir nepregledne množice. Vse oči so solzne.

Kraljevski vlak

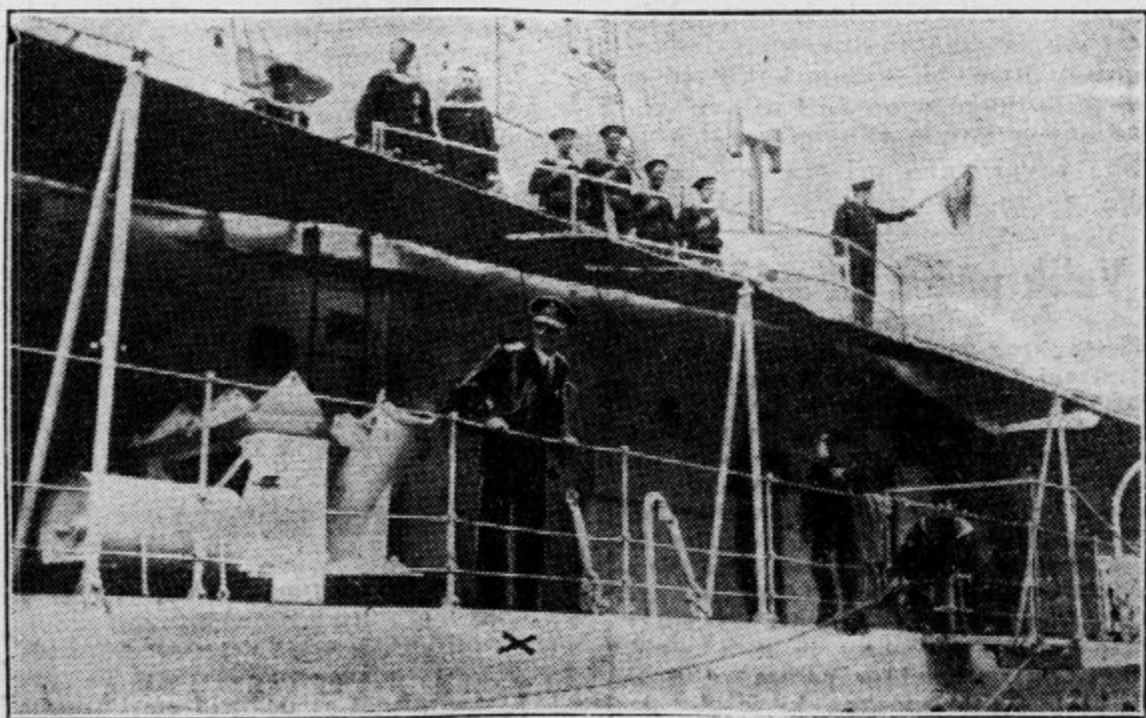
Častna četa francoskih mornarjev odda s četo naših mornarjev zadnjo častno salvo. Kraljevi gardisti prevzamejo krsto in jo položijo v voz dvornega vlaka. V voz stopi episkop Irinej Djordjevič s svečeniki in čita kratko molitev. Godbe svirajo državno himno. Vse je pripravljeno za odhod vlaka. V vlak stopijo Nj. Vis. knez Arzen, maršal dvora Dimitrijevič, vojni odposlanec Dimitrijevič, gg. ministri, poslaniški svetnik Djurovič in druge osebnosti.

Vlak zapusti postajo. Na vseh vmesnih postajah vozi vlak počasneje, da omogoči množicam, da se poklonijo posmrtnim ostankom svojega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

18 posebnih vlakov in 12 posebnih ladij

Split, 14. oktobra. AA. Za današnje svečanosti v Splitu je morala železniška uprava prirediti 18 posebnih vlakov, da je mogla prepeljati v Split udeležence iz vsega srednjega Primorja. Razen tega so tisoči in tisoči prispeli z otkov v čolnih in z jadrnicami. Mnogi so bili celo iz Boke Kotorske n s Sušaka. Udeležence je poleg rednih parnikov pripeljalo tudi 12 posebnih parnikov, med njimi »Kralj Aleksander«, »Prestolonaslednik Peter«, »Šipanje«, »Zagreba« in »Karadjordje«. Organizacija je bila vzorna. Množice so bile disciplinirane, tako da ni prišlo nikjer do motenj današnje zgodovinske svečanosti.

Viteškega kralja zadnje slovo od domovine



Komaj teden dni je, kar se je kralj Aleksander s krova svojega »Dubrovnik« poslavljaval od naše obale, da se popelje v Francijo...

TRUPLO VITEŠKEGA KRALJA V KRALJEVSKEM ZAGREBU

Dvorni vlak s svojim dragocnim potnikom je prispel v Zagreb kmalu po 23. uri ponoći — Pričakale so ga ogromne množice z najvišjimi vojaškimi, cerkvenimi in civilnim predstavnici

Zagreb, 14. oktobra. r. Poslednjikat je hrvatska prestolnica danas sprejela svojega velikega junaka. Z velikimi pripravami je čekala na ta sprejem. Pripravama brez sijaja, s kakršnimi je znal Zagreb sprejemati kralja za njega življenja, zato pa s tem večjim spoštovanjem, ki je poslednjikat pričalo, s kako veliko ljubeznijo in s kako neizmerno udanostjo je bil Zagreb kot simbol vseh Hrvatov udan najljubšemu vladarju.

Nocoj celo noč in jutri do pol dneva se bodo Zagrebčani in številno prebivalstvo vse savske in dravske banovine poslavljali od telesa, ki je do nedavno hranilo tako bogato življenje za pravico in resnico, hranilo herojski duh, ki se je tako neustrašeno boril za našo svobodo, nas in znanecv boljše čase.

Zagreb žaluje

Danes je ves Zagreb v najtrpejši bolesti in tiho pričakoval poslednje poti svojega kralja, ki mu je bil včasih tako dragocen gost. Žalost je legla slehernemu meščanu v njegovo dušo. Ljudje hodijo potrti po ulicah, nikjer sledu običajne razgibanosti, vrvenja in hitenja. Mesta skoraj ni poznati. Sama žalost je povsod in v vseh.

Že v teku dopoldneva se prihajale v mesto z običajnimi, a močno ojačenimi vlaki množice ljudstva, ki se hočejo še zadnjikat pokloniti pred svojim voditeljem. Saj ga v resnici med narodom ni nikogar, ki ne bi nosil v sebi dragoga spomina na vladarja, pa naj si bo preprost seljak, delavec, obrtnik, uradnik ali katerikoli inteligent, toliko je v spominu dogodkov in prilik, ko je kralj našel za vsakega lepo besedo.

Kolodvor ves v črnini

Peron glavnega kolodvora je ves v črnem. Vsi stebri, vzdolž zgradbe so oviti v črnino. Črni pasovi se vlečejo ob vsem dolgem hodniku, vse luči so zastrte.

V dvorni čakalnici je že vse pripravljeno za sprejem kralja mučenika. Nad vhodom v žalni prostor žari velika krona, zastrta z gosto črno tenčico. Ob vhodu sta postavljeni dve ogromni palmi, simbol dela pokojnega kralja. Ob strani stojita na črni stebrih dva velika zastrta lampijona. V sami dvorani, ki je vsa od tal preko stropa odeta v črne zavese in so tudi tla pregrnjena s črno preprogo, stoji na dveh stopnjicah zvisheni katafalk. Ob vsaki strani stojita med gostim zelenjem dva velika svečnika, nad vzglavjem pa visoka rdeča sveča, simbol ljubezni, ki gre v tugi in bolesti preko smrti. Zada pa se vije sredi stene od vrha do tal in povija okrog in krog prostor, na katerem bo stala krsta, široka državna trobojnica. Na pročelju zapadnega dela kolodvora sta levo in desno nameščena dva velika državna grba, vsa v lučkah, pokritih s črnino, znak vsega užaloščenega naroda.

Silne množice pred kolodvorom

Ob 20.30 so pričeli prihajati na peron oficialni zastopniki oblasti, vojske, raznih korporacij in društev, dočim so se pred postajo pričele zbirati ogromne množice občinstva. Oblasti so ukrenile vse potrebno, da bo vsej ogromni množici omogočeno slovo od velikega rajkega.

Vojaštvo v polni opremi se je pred kolodvorom postavilo v ogromen štirikotnik. Za njim pa so se zbirale deputacije, ki so se udeležile turobne svečanosti, in nato nepregledna množica drugega občinstva, ki so napolnile ves ogromni trg daleč tja v ulice, ki se vanj zlivajo.

K poslednji počastitvi kralja Zedinitelja bodo ljudje prepuščeni skozi zapadni vhod takoj, ko se bodo poslovili od pokojnega kralja oficialni predstavniki in vsi drugi, ki so ga sprejeli na peronu. Dohod k katafalku bo občinstvu dovoljen vso noč in ves dopoldne do 12.30 popoldne. Ob 12.45 bodo krsto prenesli na dvorni vlak in sicer kmetje iz zagrebske okolice, špalir pa bodo tvorili oficirji zagrebske garnizije.

Na peronu

Ob 21.30 je bilo na peronu že vse pripravljeno za sprejem vlaka s posmrtnimi ostanki Viteškega kralja Zedinitelja. Tu so bili zbrani pomočniki bana savske banovine dr. Stevan Hadži z načelniki banske uprave in visokim uradništvom, komandant IV. armijske oblasti general Ljubomir Marić z generali Dodićem, Damjanovićem, Hristićem, Dokićem, Pešićem, Draškovićem in Mandlom, nadalje predsednik zagrebske mestne občine dr. Erber, nadškof koadjutor dr. Alojzij Stepinac, metropolit Dositej, starokatoliški škof dr. Kalodjera, evangelski škof dr. Popp, nadbrabin dr. Schwarz, rektor univerze inž. Stipetić z dekani fakultet, predsednik Jugosloven. akademije znanosti in umetnosti dr. Bazala, predsednik kasacijskega sodišča dr. Cimić, starejšina zagrebske sokolske župe dr. Gavrančić, rezervni oficirji in mnogi drugi.

Ob 21.40 je bil prihod vlaka napovedan z enourno zamudo, ker se je moral

med potjo ustavljati tudi na postajah, kjer to prvotno ni bilo določeno, saj so bile povsod zbrane množice ljudi.

Od dvorne čakalnice do tira, na katerem bi imel obstati vlak, je bila razprostrta črna preproga. Desno od vhoda v dvorno čakalnico so zavzeli prostor generali in častna četa z godbo, levo pa zastopniki civilnih oblasti ter cerkveni dostopanstveniki. Na levem in desnem kraju so zavzeli prostor od vsakega društva in korporacije po trije zastopniki, ki pa jih je bilo toliko, da je bil ves peron na tesno natrpan.

Prihod žalnega vlaka

Točno ob 23. je prispel na postajo izvidniški vlak, ob 23.15 pa je godba intonirala državno himno v znak, da se bliža vlak z najdragocenejšo narodno relikvijo. Vzdolž proge so že prej zaplapolale množične baklje, ki so jih nosili Sokoli. Vse je v tihi pozornosti pričakovalo, da se vlak ustavi. Vlekli sta ga dve lokomotivi, okrašeni s črnimi zastavami. Na pročelju sprednje lokomotive je bil velik napis s poslednjo kraljevo željo: »Čuvajte Jugoslavijo!« V sprednjih vagonih so se vozili gardni častniki in gardno moštvo.

Vlak se je ustavil tako, da je obstal srednji veliki vagon s posmrtnimi ostanki Viteškega kralja tik pred dvorno čakalnico. Vagon je bil ves prevlečen s črnim blagom, levo in desno vrat pa sta bila pritrjena dva velika srebrna križa. V vagonu so tvorili častno stražo oficirji kraljeve garde.

Na katafalku v dvorni čakalnici

Pristopili so generali in civilni dostojanstveniki, ki so dvignili krsto iz vagona ter jo odnesli polagoma v dvorno čakalnico. Na krsto so bile položene generalske insignije med svežim cvetjem. Ko so krsto nesli v čakalnico, je bilo po vsem peronu čuti glasno ihtenje. Godba je med tem igrala Chopinovo žalno korčnico.

Za krsto so stopali Nj. Vis. knez Arzen, kontreadmiral Polić, maršal dvora general Dimitrijević, ministri dr. Šumenković, dr. Anđelinović in dr. Novak, predsednik senata dr. Tomašić, podpredsednik Narodne skupščine Popović, francoski mornariški minister Pietri s kapitanom korvete Marianijem in več višjih oficirjev angleške eskadre, ki je pozdravila pokojnega kralja že ob prihodu v splitsko luko.

Ko se je ožje spremstvo poklonilo pokojnemu kralju v dvorni čakalnici, je Nj. Vis. knez Arzen odšel nazaj v svoj

vagon, zastopniki oblasti pa so drug za drugim vstopali v čakalnico, kjer so se v globoki žalosti poslavljali od svojega mrtvega voditelja.

Častna straža ob odru

Ob pol 1. ponoči je bil še ves peron poln oficijelnih zastopnikov, dočim je ogromna množica na velikem trgu pred postajnim poslopjem vztrajno čakala, da se ji dovoli vstop v prostor žalosti. Ob 1. končno se je pričel defile množic, ki bo trajal vso noč.

Ob krsti pokojnega kralja bodo vso noč in jutri do odhoda v Beograd imeli častno stražo vojniki in Sokoli, ki se bodo izmenjavali. V častni straži bodo najprej generali, zatem polkovniki in po vrsti oficirji po činu, tako da bodo končno v njej tudi redovi. Tudi Sokoli se bodo v častni straži izmenjavali na ta način, da bodo najprej na vrsti starešine, njihovi namestniki, viditelji in ostalo članstvo.

Dočim so nocoj prenesli krsto iz vagona dvornega vlaka v dvorsko čakalnico na zagrebski postaji odličniki, jo bodo jutri prenesli iz čakalnice v vlak nazaj seljaki v narodnih nošah iz zagrebske okolice. To bodo seljaki, ki jih je pokojni kralj leta 1931 ob svojem bivanju v Zagrebu počastil z obiskom v Šestinah, kjer je prisostvoval v tamonjni cerkvi poroki dveh parov in kjer so mu hrvatski seljaki burno vklikali ter ga navdušeno pozdravljali.

Poklonitev Slovencev

Iz Ljubljane se je sinoči ob 22.30 odpeljal poseben vlak. Dasi je bil odhod zelo pozno razglašen, se je vendar zbralo več sto potnikov iz same Ljubljane, potem pa so še na vseh postajah vstopali novi potniki. V Zidanem mostu so se priključili Štajerci, ki so prispeli vse od Maribora nizdol, tako da je obsežna garnitura posebnega vlaka pripeljala v Zagreb nad 600 Slovencev h katafalku ljubljenskega kralja. Precej Slovencev, zlasti ohih iz Posavja, pa je že prej z rednimi vlaki odpotovalo v Zagreb.

Prenos po radiu

Sprejem Viteškega kralja v Splitu in Zagrebu so večeraj jutraj in zvečer prenašale vse štiri jugoslovanske radijske oddajne postaje: Ljubljana, Zagreb, Beograd in Sofija. Milijoni južnih Slovanov in obeh bratskih državah so imeli na ta način priliko, da so poslušali pretresljivi pozdrav, ki ga je domovina prožila največjemu sinu južnih Slovanov, ko ga je mrtvega sprejemala v svoj objem. Iste postaje bodo danes ob 12.30 prenašale tudi slovo od Zagreba.

Inozemska zastopstva pri pogrebu v Beogradu

Pričakujejo se državni poglavarji kralja Boris in Karol ter prezident Lebrun — Močno odposlanstvo bratske češkoslovaške vojske — Delegacije pošljejo tudi francoska, angleška, rumunska, turška in grška vojska

Beograd, 17. oktobra. Vlada sprejema neprestano nove prijave delegatov tujih suverenov, vlad in parlamentov, ki se bodo udeležili pogrebnih svečanosti.

Češkoslovaška delegacija bo vodil kot posebni zastopnik prezidenta Masaryka predsednik češkoslovaške vlade Jan Maly-petr. Vlado bodo zastopali ministri dr. Beneš, Bohuslav Bradač in dr. Ivan Derer. Dr. Beneš se bo pripeljal v Beograd direktno iz Pariza, kjer se je udeležil pogreba francoskega tovariša in prijatelja, ministra Barthouja. V češkoslovaški delegaciji bo tudi močno zastopstvo češkoslovaške vojske, ki ga bo vodil generalni inspektor general Jan Sirovy z načelnikom glavnega generalnega štaba armijskim generalom Ludvikom Krejčijem. Češkoslovaško vojsko bosta zastopala kombiniran bataljon češkoslovaške pehote in zastopnikov vseh vrst orožja ter častna četa 48. peš. polka »Jugoslavija« iz Beneševa, ki bo prinesla s seboj tudi polkovno zastavo, poklonjeno polku od pokojnega kralja Aleksandra. Jutri bo prispela na letališče v Zemunu tudi eskadrila češkoslovaških letalcev, ki bo sodelovala pri vseh pogrebnih svečanostih skupno z jugoslovenskimi, francoskimi in rumunskimi letalskimi oddelki.

Angleškega kralja bo zastopal princ Jurij, vlado pa angleški poslanik na našem dvoru Henderson. Angleško vojsko bo zastopala četa angleških mornarjev, ki je že na potu iz Splita v Beograd.

Snoč je krenila iz Ankare oficialna turška delegacija, ki jo vodi zunanji minister Ruždi bej. V delegaciji je tudi več generalov in najuglednejših predstavnikov turškega političnega življenja. Predsednik turške republike bo zastopal njegov prvi adjutant Dželal bej. Pogreba se bo udeležila tudi četa turške pehote kot zastopnica turške vojske.

Jutri zjutraj bo odpotovala iz Aten v Beograd posebna grška delegacija, ki jo vodi zunanji minister Maksimos. V delegaciji so med drugimi viceadmiral Ikonomu, armijski general Napagos, večje število višjih uradnikov zunanje ministarstva ter posebna deputacija grške vojske, sestavljena iz oddelkov republikanske garde, oddelka mornariške podoficirske šole z

godbo in mornarjev z onih vojnih ladij, ki so spremljali lani kralja Aleksandra na njegovem potovanju na Krf.

Italijanskega kralja bo zastopal princ Rimone Savojski-Aosta, vojvoda Spoletski, z zastopniki kraljeve civile in vojaške hiše. Pogreba se bo udeležila tudi posebna deputacija italijanskih generalov kot zastopnikov italijanske vojske.

V imenu francoskega naroda se bo udeležil pogreba osebno predsednik francoske republike Lebrun v spremstvu maršala Petaina in ministra vojne in mornarstva Pietrija, ki je spremljal s križarko »Colbert« posmrtno ostanke pokojnega kralja ob njegovi poslednji poti v domovino. Pogreba se bo udeležila tudi posebna četa 150. polka iz Verduna, ki bo zastopala francosko vojsko. Poleg deputacije francoske vojske bo prišla na pogreb tudi posebn. na letalska deputacija, v kateri bo 10 izvidniških, 10 lovskih in eno štrimotorno bombarderno letalo. Francosko mornarico bo zastopala delegacija 120 mornarjev vojnih ladij, ki so spremljale »Dubrovnik« v Split.

Pričakuje se tudi prihod rumunskega kralja Karola, če pa bo zadržan, ga bo zastopal princ Nikola. Rumunsko vlado bo zastopal zunanji minister Titulescu z vojnim ministrom generalom Angelescom in ministrom Franasovicem. Z močno delegacijo bo zastopana tudi rumunska vojska, ki bo poslala poleg čete gardnega polka kralja Aleksandra še kombinirano četo, sestavljeno iz vseh vrst rumunske vojske. Pogrebnih svečanosti se bo udeležila tudi eskadrila rumunskih letal.

Pogreba se bo najbrž udeležil tudi sam bolgarski kralj Boris. V primeru njegove odsotnosti ga bo zastopal princ Kiril. Bolgarsko delegacijo bo vodil zunanji minister general Botev, v delegaciji pa bodo tudi vsi oficirji, ki s obili ob priliki nedavnega obiska našega kraljevskega para v Sofiji dodeljeni v službovanje pokojnemu kralju Aleksandru.

Belgijskega kralja bo zastopal eden izmed članov belgijske vladarske hiše, čegar ime pa doslej še ni bilo sporočeno.

Predsednika poljske republike bo zastopal general Boleslav Długosewski, ki bo prispel v spremstvu več oficirjev.

Beograd v pričakovanju svojega mrtvega ljubljenca

Vse prebivalstvo se pripravlja, da na čim bolj svečan način sprejme truplo Viteškega kralja

Beograd, 14. oktobra v. Prestolnica se mrzlično pripravlja, da čim dostojneje sprejme posmrtno ostanke Viteškega kralja. Vse ulice imajo žalno obleko. Danes ni v Beogradu hiše, raz katero ne bi vihrala črna zastava. Hiše, ki leže ob poti, kjer se bo pomikala poslednja povorka pokojnega junaka kralja, se še posebno odejajo v črno žalno odejo, ker so meščani pričeli spontano drapirati tudi stanovanjska okna hiš s črnimi okvirji in slikami pokojnega kralja.

Naravnost pretresljiv je pogled na beograjske izložbe, in to od izložb največjih in najelegančajših trgovin pa do malih branjarij. Trgovine naravnost tekmujejo med seboj, katera bo lepše in častneje poveljala spomin velikega kralja. Nameščenci mestne električne centrale so pričeli že v nočnih urah ovijati vse cestne svetilke in obločnice s črnim florom, ki bodo gorele več čas, kar bo ležal preminul vladar na mrtvaškem odru v svoji prestolnici, ki ga je naravnost oboževala. Posebno turobno bodo okrašene od strani mesta one ulice, po katerih se bo kretala žalna povorka, predvsem Terazije, kjer se je pokojni kralj tolikokrat navdušeno pozdravil od svojih zvestih Beograđanov, sprehajal med svojim narodom.

Naval od zunaj je že sedaj ogromen! Vsi vlaki, ki prihajajo v Beograd, so prenapolnjeni. Ni je menda že danes družine v Beogradu, ki ne bi imela vsaj enega, če ne več gostov, ki so prišli, da se poslednjič poklonijo Viteškemu kralju. Odbor za pogreb je rekviriral za sebe vse hotelske prostore, gacije iz inozemstva, ki se priglašajo v vedno večji številu. Gotovo je že sedaj, da bo udeležba naroda na pogrebu tako ogromna, kakršna do danes še ni videla Jugoslavija.

Češkoslovaška žaluje

Smrt kralja Aleksandra je globoko presunila ves češkoslovaški narod, ki deli bol bratskega naroda

Praga, 14. oktobra. AA. Od dneva marseilske tragedije, ki je uničila življenje kralja Aleksandra, živi ves češkoslov. narod v globoki žalosti. Inimno sočustvuje s tugo svojih jugoslovenskih bratov. Kralj Aleksander je bil zvest prijatelj češkoslovaškega naroda in zato so ga vsi češkoslovaški slovi visoko cenili in ljubili. Sele zdaj, po njegovi smrti, pa se šele vidi, kaj je bil pokojni kralj Aleksander za Čehoslovake. Tu ne gre za uradne izraze sožalja in žalosti, ki se izkazujejo tujim vladarjem. Smrt kralja Aleksandra je globoko presunila od prvga do zadnjega in ranila njegova najintimnejša človeška in slovanška čustva. Solze, ki so se te dni pokavile v oči mnogih Čehoslovakov, so prajale iz bratskih src, ki iskreno objokujejo kralja Aleksandra kot da je iz njihove krvi in mesa. Nikjer na svetu smrt blagopokojnega kralja ni tako globoko ranila kakor na Češkoslovaškem. Praga je ovita v globoko žaljo za jugoslovenskim kraljem. Prški listi pišejo o življenju kralja Aleksandra in o veličini njegove žrtve. Težko je našti kulturno društvo ali rodoljubno ustanovo, ki se ga ni spomnila s spominsko sejo.

Na dan pogreba bo Praga žalovala za pokojnim kraljem z enako ljubeznijo kakor ves jugoslovenski narod. Pred starodavno praško občino bodo stali pod vednim nebom tisoči in tisoči praških meščanov, da dajo pokojnemu kralju-mučniku zadnjo čast in da iz ust svojih voditeljev slišijo, kakšno je bilo življenje in smrt kralja Aleksandra. Manifestirali pa bodo tudi svojo vero v bodočnost močne Jugoslavije in v večno prijateljstvo češkoslovaškega in jugoslovenskega naroda.

Kralj Aleksander spada v češkoslovaško zgodovino in bo odslej živel v češko-

Beograd, 14. oktobra v. Ker je preložen odhod posebnega dvornega vlaka s posmrtnimi ostanki pokojnega kralja Junaka iz Zagreba na jutri ob 13. popoldan, bo prispel vlak v Beograd šele kasno zvečer. Poleg tega je treba računati s tem, da bo imel dvorni vlak najbrže večjo zamudo, ker se ne bo ustavil samo na že določenih postajah, nego bo vozil z zelo zmanjšano brzino skozi vse večje postaje, na katerih bo zbrani narod izkazal poslednjo čast svojemu tako tragično preminulemu vladarju. Po poročilih s postaj ob progi Zagreb-Beograd ni niti ene postaje, ker ne bo zbranih na tisoče ljudi, da se poslovijo od kralje Zedinitelja.

Zaradi poznega prihoda dvornega vlaka na beograjsko postajo se ne bo vršil v Beogradu noben večji sprejem. Posmrtno ostanke bodo pričakovali na kolodvoru samo člani kraljevske hiše, kraljevi namestniki, predsednik vlade Nikola Uzunović s člani vlade ter predstavniki obeh zbornic. Tako pa za tem bodo odpeljali krsto gardisti v stari dvor, odnosno Saborno cerkev, o čemer bo padla odločitev v teku današnjega dne.

Zaključne svečanosti na Oplencu

Beograd, 14. oktobra v. Po dosedanjih dispolicijah se bodo končale oficijelne pogrebne svečanosti v Mladenovcu po prenosu krste iz dvornega vlaka v posebni avtofurgon. Od Mladenovca dalje bodo spremljali krsto na avtomobilih samo člani kraljevskega doma, kraljevi namestniki, kraljevska vlada, predsedništvi obeh zbornic in zastopniki tujih suverenov in vlad. Zaključnih pogrebnih obredov v zadušnici na Oplencu se bodo udeležili poleg navedenih odličnikov tudi zastopniki seljakov iz Topole, kjer je Viteški kralj Aleksander Zediniteelj prebil marsikatero uro počitka po težkih vladarskih poslih.

Praga, 14. oktobra. AA. ČTK poroča: Zalovanje češkoslovaške vojske zaradi smrti kralja Aleksandra se bo pokazalo tudi na narodni praznik 28. oktobra. Tega dne odpadejo vse povorke, svečanosti, zabave in sportske prireditve.

Praga, 14. oktobra. AA. ČTK poroča: V ponedeljek odlete tri letala čez Zagreb v Beograd, kjer bodo prisostvovala pogrebu blagopokojnega kralja Aleksandra.

Praga, 14. oktobra. AA. ČTK poroča: Iz Prage pojde v Beograd več posebnih vlakov s sokolskimi delegacijami in drugimi češkoslovaškimi udeleženci na pogrebu blagopokojnega kralja Aleksandra.

Praško Sokolstvo

Praga, 14. oktobra. AA. ČTK poroča: Praško Sokolstvo je priredilo spominsko svečanost za blagopokojnega kralja Aleksandra in Louisa Barthouja. Prisostvovali so ji predsednik parlamenta, člani dipl. matskega zbora, odposlanec predsednika Masaryka, zastopniki praške občine in raznih rodoljubnih društev ter mnogi prijatelji Jugoslavije in Francije. Predsednik praškega Sokola dr. Bukovski je v izbranih besedah očrtal plemenito osebnost blagopokojnega kralja Aleksandra in obsojil zločin, ki je iztrgal Jugoslaviji in Franciji nena najboljša delavca za mir.

Spominska svečanost v Varšavi

Varšava, 14. oktobra. AA. Pat poroča iz Krakova: Tukajšnje poljsko-jugoslovensko društvo je priredilo svečano spominsko slovesnost za blagopokojnim kraljem Aleksandrom I. Spominski govor je imel prof. Walter,

biho mogoče rešiti. Po izpovedi sosedov so orožniki ugotovili, da je bil ogenj potaknjen. Sosed je videl v objemu teme hoditi nekoga tam okrog z lučjo, nakar je kmalu izbruhnil požar.

Na pomoč pozvani so prispeli gasilci iz šiške z avtom, nadalje z Ježice, iz Stožice in Črnuče, alarmirani so bili tudi ljubljanski gasilci, ki jim pa ni bilo treba stopiti v akcijo; ogenj je že opravlil svoje in so ga tam zbrani gasilci lokalizirali, da je tako ostala domačija neprizadeta. Škoda je prav znatna.

Premesitve v prometni službi

Beograd, 14. oktobra p. Premesitvi so: poštni uradnik Franc Cingelj iz Ljubljane v Radovljico, železniški uradniki Peter Bolha, Roza Štajner in Ljudevit Kljun z gorenskega na glavni kolodvor v Ljubljani, postajenačelnik Anton Pevec iz Ortneka v Ljubljano glavni kolodvor, postajenačelnik Fran Kumer iz Radohova vasi k prometno-komercialnemu oddelku na ljubljanski direkciji, prometnik Fran Ramovec iz Radovljice na Jesenice, prometnik Leopold Zavadlav iz Maribora k prometno-komercialnemu oddelku pri ljubljanski direkciji, prometnik Stanislav Pirjevec iz Zaloga v Ljubljano-glavni kolodvor, prometnik Vladimir Medvedšek z Bleda-jezero v Maribor-glavni kolodvor, oficial Fran Šinkovec iz Zidanega mosta v Ljubljano-glavni kolodvor, prometnik Jožef Rezar s Pragerskega za postajenačelnika v Ortnek in prometnik Fran Trojar iz Kraljevske-Prelog za postajenačelnika v Radohovo vas.

Igra usode

Pariz, 14. oktobra. AA. »Matine« poroča, da je vrtil operater Dascome, ki je posnel vse potek marseilskega atentata, preminul. Med atentatom je ostal nepoškodovan, čeprav je mimo njega svignilo kakih 10 krogel. Večraj pa ga je dohitela smrt zaradi možganske kapi.

Ogenj na Barju

Ljubljana, 14. otopra.

Menda si je neznan požigalec, ki že dolgo strahuje Barje in vso njegovo bližnjo okolico, izbral prav soboto za svoje zločinski delovanje. Že nekajkrat je gorelo na Barju, na llovici in ob Dolenjski cesti ravno ob sobotah in tudi večeraj smo imeli na Barju ogenj. Gorelo je na Knezovem stradonu 43, in sicer je zapel rdeči petelin na dvojnem kozolcu posestnice Marije Kadunčeve. Goreti je začelo okrog 8. in so takoj prihтели na pomoč gasilci z Barja, z Rudnika, poklicni z motorno brigalno iz Ljubljane, pa tudi z Laverce. Kozolca, ki je bil natrpan s krmo in senom, sicer niso mogli rešiti in je pogorel do tal, pač pa so obvarovali katastrofe stanovanjsko hišo, ki stoji le kakih 10 m stran in so jo plameni že lizali. Škoda znaša okrog 20.000 Din. posestnica je na bila zavarovana pri zavarovalnici. Gasilci so se že okrog 22. vrnili.

Velik požig v Savljah

Ljubljana, 15. oktobra. Sinoči okrog 23. ure se je pričelo na severni strani Ljubljane nebo krvavo žariti. Ljubljancani ki jih je bilo ta čas še precej na ulici so požar opazili in po sami smeri lahko ugotovili, da gori v Savljah. Telefonično obvestilo je to potrdilo. Gorelo je pri uglednem posestniku Velkavrh, št. 26 v Savljah, po domače pri Suncu. Domačija stoji na polju, ki meji na Savo in je bolj na samem. Ognjeni zubiji so plinili iz gospodarskega poslopja. Črnuški orožniki so bili na mestu in so ukrenili vse potrebno za omejitve požara. Gospodarskega poslopja samesa, ki je bilo do vrha polno sena in drugega, pa seveda ni

KAKO JE DALMACIJA SPREJELA MRTVEGA ČUVARJA JADRANA

Podrobno poročilo o mogočnih in turobnih svečanostih v Splitu — Bili so trenutki, ki jih ni mogoče pozabiti

Split, 14. oktobra. r. Jugoslovensko Primorje je danes na pristrčen način izkazalo spoštovanje in ljubezen čuvarju Jadrana, mučeniškemu kralju Jugoslavije, katerega so roke njegovih vernih mornarjev s križarke »Dubrovnik« položile na jugoslovenska tla v Splitu, na Pomolu majorja Stojana.

Ljudstvo se zbira

Vso preteklo noč so bile ceste, ki vodijo proti Splitu, nenavadno živahne, vse zadržane z vozovi, pešci, tovornimi in osebnimi avtomobili. Ceste od Sinja, Vrlike, Knina, Imotske Krajine in vseh drugih daljnih in bližnjih krajev so šle polne ljudi, od katerih so mnogi vso noč pešali v največji tišini ter so šle ob zori prispeli v Split ali pa se ustavili spetoma ob železniški progi, da bi vsaj tako pozdravili svojega narodnega kralja na njegovi zadnji poti skozi te kraje.

Dvanajst posebnih parnikov je pripeljal v Split nešteto tisoč potnikov s severa in juga ter z vseh otokov. Mimo morja, krasen dan in velika disciplina potnikov so omogočili, da so se mogle ladje obremeniti s trikratnim normalnim številom potnikov. Turobno veličasten je bil pogled na veliki potniški parnik »Kralj Aleksander«, ki je bil ves v črni in ki je pripeljal na tisoče potnikov iz Dubrovnika in okolice. Na stotine ribiških čolnov in večjih ribiških ladij je že opolnoči krenilo na široko morje in tam zažgalo cele sode smole, tako da so vsi ti čolni kot velike bakle svetili ob poti koder je plul »Dubrovnik«.

V teku noči, zlasti pa proti jutru so se zbrale v Splitu nepregledne množice naroda iz Primorja in Zagorja, tako da so imeli reditelji pod vodstvom starešine splitske sokolske župe dr. Bujčiča obilo dela. Toda ljudje so bili tako disciplinirani, da ni nikjer prišlo do najmanjše zmede in ves razpored ogromnih množic se je izvršil v miru in tišini.

Naša vojna mornarica svojemu mrtvemu poveljniku

Se ponoči je odplula iz splitske luke jugoslovenska vojna mornarica, ki se je zbrala tu k sprejemu svojega mrtvega in ljubljemega vrhovnega poveljnika. Vojne ladje »Zmaj«, »Dalmacija«, »Galeb«, »Kobac«, »Jastreb«, »Sokol«, štiri torpedovke bojna čolna »Lskok« in »Četnik« podmornice »Osvetnik«, »Hrabri«, »Smeli« in »Nebojša« ter vse druge edince naše vojne mornarice so šle nasproti »Dubrovniku« in francoski eskadri, da jih kot častna straža spremlijo v Split. »Dubrovnik« so spremljale francoske vojne ladje »Colbert«, »Duquesne«, »Gerhaut«, »Vautout«.

Mogočen žalni oltar

Ze rano pred 6. uro je bilo na Pomolu majorja Stojana vse pripravljeno za sprejem. V sredini pomola je bila zgrajena prekrasna kapela v starem klasičnem stilu v obliki visokega stopnišča, obdanega od štirih visokih stebrov, vrh katerih gore plamenice v velikih žarah. Sredi tega, okrog 8 m visokega stopnišča je bil postavljen baldahin in pod njim katafalk na visokem odru. Na stopnicah ogromnih dimenzij so bili razvrščeni nešteti venci in med njimi cvetje, ki so ga donosali seljaki z jadranske obale. Na pomolu okrog katafalka so bili postavljeni številni, do 15 m visoki stebri, raz katere plapolajo žalne zastave in vrhu katerih gore bakle. Na baldahinu sta vitkana zlata kraljevska krona in državni grb. Čarobno tužen je bil pogled, ko so vso noč in v rano zoro plapolali ogromni plamen in razsvetljevali okolico ter odsevali v morsk gladini. Ves prostor okrog katafalka ter vsa pot do železniške postaje sta bila pokrita s preprogami. Na postajnem poslopiju so prebili zid in zgradili velika častna vrata, vsa odeta v črmino. Prav tako je ves kolodvor ovit v črmino. Skozi ta vrata je vodila poslednja pot Čuvarja jugoslovenskega Jadrana.

Častne straže vojaštva in Sokolstva

El pešpolk »Hajduke« pod poveljstvom polkovnika Varjačiča je v polni bojni opremini postavil častno stražo. Razpored je bil

zelo slikovit, tako da so čete tega snijskega polka tvorile špalir ob vseh poti, koder je krenila povorka naroda, ko je defilirala mimo krste. Na južni strani pomola, koder je pristal »Dubrovnik«, je bil zgrajen most, po katerem so s krova prenesli krsto na obalo. Tu je bila tudi godba 13. pešpolka. Na levi strani mosta je tvoril špalir oddelkov mornarjev v bojni opremini. Poleg pomola je bilo razporejeno članstvo splitske sokolske župe, za njim pa rezervni oficirji v uniformah s čeladami.

Prihod dvornega vlaka s knezom Arzenom

Ob 5.40 je bilo slišati s postaje rezka vojaška povelja: Mirno. Pozdrav na desno. Prispel je dvorni vlak s katerim se je pri-

ko, Ko je »Dubrovnik« prispel v luko, so zaphule za njim tudi ostale edince jugoslovenske vojne mornarice ter napravilo špalir okrog njega, dočim so francoske vojne ladje ostale pred luko, kjer so bile tudi štiri križarke angleške sredozemske mornarice z admiralsko ladjo »Queen Elisabeth«.

Nepozabni trenutki

Istočasno s mornarico so prispeli nad Split iz Divulja hidroavioni, in sicer v prvi skupini lovski letala, nato izvidniška in za njimi težka bombarderska letala. Na krilih so imela dolge črne zastave, ki so se mrko odražale na nebu. Ob pojavu »Dubrovnik« so zagrmeli v pozdrav mrtvemu čuvarju Jadrana topovi na Sustjepa-

zastopnikov vlade in Narodnega predstavništva. Ob tej priliki so krsto odprli. Knez Arzen in vsi navzočni so bili gl-boko ganjeni, ko so zagledali kraljev obraz. Pokojni kralj izgleda kakor da bi spal. Protokol so podpisali Nj. Vis. knez Arzen, maršal dvora general Dimitrijevič, trije ministri, predsednik senata, podpredsednik Narodne skupščine, ban primorske banovine in komandant »Dubrovnik« Pavič. Protokol je bil napisan v šestih izvodih ter je bil izročen predsedniku senata, ki ga je odpeljal v Beograd.

Prenos krste na katafalk

Po podpisu protokola so prenesli oficirji »Dubrovnik« krsto na splitsko obalo. Godba je med tem svirela državno himno. Z ladij so grmeli topovi, zvonovi v mestu so zvonili združeni zbor splitskih pevcev, nad 150, pa je zapel žalostinko »Pojni mo večni«.

Zadnji defile množic

Krsto so mornarji odnesli po stopnicah ladje na katafalk, postavljen ob obali. V tem trenutku so pristopili h krsti pravoslavni svečeniki z dalmatinskim vladfko dr. Djordjevičem in šibenika na čelu in izvršili nad truplom pokojnega kralja ope-

Množica v sprevodu je ves čas defilirala mimo krste v vrstah po 16 ljudi. Ljudje so prihajali solzni oči in z robel v rokah, ženske so glasno plakale, zlasti pa je bil ganljiv trenutek, ko je prišla deca ženskih šol, glasno jokajoč.

Krsto odnesejo v vlak

Bilo je že ob 9.45, ko defileja se ni bilo konec, zaradi česar so ga ustavili, da bi se mogel sprevod na železniško postajo izvršiti po programu.

Sokolji so dvignili krsto s katafalka ter jo položili na nosilke in pomagali nositi je osmim dostojanstvenikom na postajo. Krsto so nosili ban Jablanović, bivši splitski mestni načelnik Račić, sedani splitski mestni načelnik Karbotić, seljaka Duje Krstujević in Fran Bilić, generala Tomić in Todorčević ter kontreadmiral Polić.

Ko je sprevod prispel na postajo, je častna straža francoske mornarice z godbo in zastavo križarke »Colbert« pozdravila poslednjč pokojnega kralja. Skozi vrata so prispeli na peron za krsto vsi ostali odličniki. Na postaji je že čakal posebni dvorni vlak, v katerem je bil tretji vagon določea za prevoz krste. Vagon je bil ves ovit v črno ter je imel štiri bele križe po dva na dva na vsaki strani. Krsto so položili na mahben pedestal v vagonu, ob njej pa so se postavili oficirji kot častna straža.

S splitske postaje je odšel vlak točno ob 10.15.

Od Splita do Zagreba

Zagreb, 14. oktobra. Na poslednji poti pokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja proti Beogradu je narod ob vsaj železniški progi izkazoval poslednjo čast. Od Splita pa do Zagreba so bile zbrane ob železniški progi ogromne množice, ki so se nemo, odkritih glav in plakajoč poslavljale od svojega nepozabnega vladarja. Od splitske postaje pa do Kaštela so stali ljudje na obeh straneh proge v nepretrganem špalirju, v glavnem seljaki, ki so imeli s seboj cerkvena bandera, prižgane sveče in križe. V Perkovicu se je zbralo nad 3000 ljudi. Vse železniške postaje so ovite v črno. V Gospiću je bilo zbranih nad 15.000 oblokanih Ličanov, ki so se razvrstili na postaji in vzdolž proge.

Dr. Korošec ob kraljevi krsti

Split, 14. oktobra. Sprejemu mrtvega kralja Aleksandra v Splitu je prisostvovala tudi skupina bivših ministrov, med njimi dr. Anton Korošec, ki je izjavil zastopniškom tisku: »Kadar nad mrtvim kraljem pisaka vsa Jugoslavija, se vse pozablja. Treba je dobiti in živeti za kralja.«

Bolgarsko prijateljstvo in Mala antanta

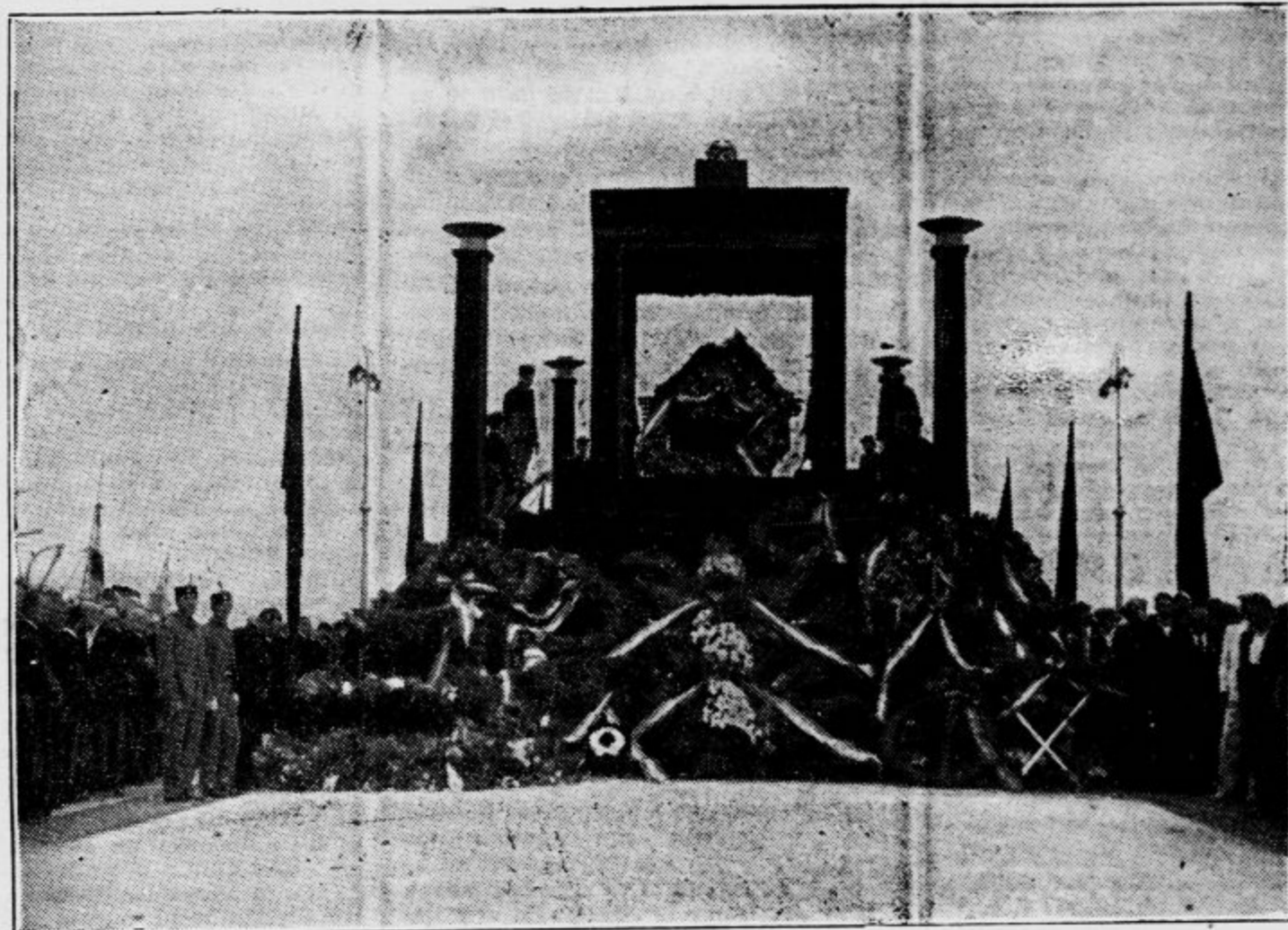
Sofija, 14. oktobra. p. Sofijski listi pripisujejo beograjski konferenci Male antante veliko važnost in naglašajo, da se bo ob tej priliki še prav posebno manifestirala enotnost držav Male antante v mednarodni politiki. S posebnim zadovoljstvom naglašajo, da se bo na tej konferenci, še posebej podčrta prijateljstvo med Bolgarijo in Jugoslavijo ter vso Malo antanto in da se bo na tej konferenci Male antante Bolgarija prvi obravnavala kot prijatelj-država.

Novo kokarde vojske

Beograd, 14. oktobra. p. Ministristvo za vojsko in mornarico je izdalo naredbo, po kateri mora vse vojaštvo v najkrajšem času smenjati sedanje kokarde, ki nosijo monogram pokojnega kralja Aleksandra, s novimi kokardami z monogramom Nj. Vel. Petra II. Predpisana je točna oblika nove kokarde. Kokarda ima črno »P«, krasno in umetniško izdelano, nad njo kraljevska krona, v sredi črke pa rimsko II.

Žalno zborovanje mariborskega ženstva

bo jutri v ponedeljek 15. t. m. ob 20. v veliki kazinski dvorani. Vabimo vse mariborsko ženstvo. Strahoviti udarec usode naj nas skrbi vsa. — Žensko društvo.



Katafalk na splitski obali, v katerega sa za par ur položili truplo Viteškega kralja, so od useh strani obložili z venci in šopki

peljal Nj. Vis. knez Arzen, stric pokojnega kralja, v uniformi armijske generala z lentjo Karadjordjeve zvezde. V njegovem spremstvu so bili maršal dvora general Dimitrijevič, predsednik senata dr. Ljubomir Tomašič, ministri dr. Novak, dr. Šumenković, dr. Andjelinovič, na kolodvoru pa so ga pozdravili tudi splitski ban dr. Jablanović, podpredsednik Narodne skupščine dr. Kosta Popović, komandant vojne mornarice kontreadmiral Polić in drugi odličniki.

Povorka vojnih ladij

Jugoslovenska vojna mornarica, ki je plula »Dubrovniku« naproti, se je srečala z njim v splitskem prelivu, se mu tu priključila in ga spremljala do luke. Na čelu te izredne pomorske povorke sta plula dva bojna čolna. Sledile so tri torpedovke. Na levi strani je plula vojna ladja »Zmaj« z dvema minonoscema. Na desni strani pa vojna ladja Dalmacija z dvema minonoscema. Na obeh straneh minonoscev je plula po ena podmornica. Za njimi je plul »Dubrovnik« z mrtvim kraljem, za »Dubrovnikom« pa v večji razdalji štiri francoske križarke. V tej formaciji je »Dubrovnik« priplul v splitsko luko. Na vhodu v luko so se edince vojne mornarice razdvajale in napravile špalir »Dubrovniku«, ki je nato počasno in dostojanstveno zapel v lu-

ku. Istočasno je oddala častno salvo tudi angleška vojna mornarica. Vsa posadka vseh ladij pred in v splitski luki je bila v paradnem redu, razvrščena na krovih.

Baš v trenutku, ko je »Dubrovnik« priplul v splitsko luko, je jutranje sonce prodrlo skozi meglo ter obsijalo mrtvega kralja in vso tisoč in tisočglavo množico, ki je prišla, da ga pozdravi. Bil je trenutek, ki ga ne bo nihče pozabil, kdor ga je doživel. Med množico je vladala grobna tišina, slišati je bilo samo brnenje letal, grmenje topov in lahko valovanje morja. V tem so zagrmeli zvonovi v vseh split. ekih in okoljskih cerkvah. Ko se je »Dubrovnik« približal pomolu, se je jasno videl s svetjem obložen katafalk pod zadnjim topom, na katerem je bila položena krsta, na njej pa generalska kapa in kraljeva sablja.

Prevzem kraljevega trupla

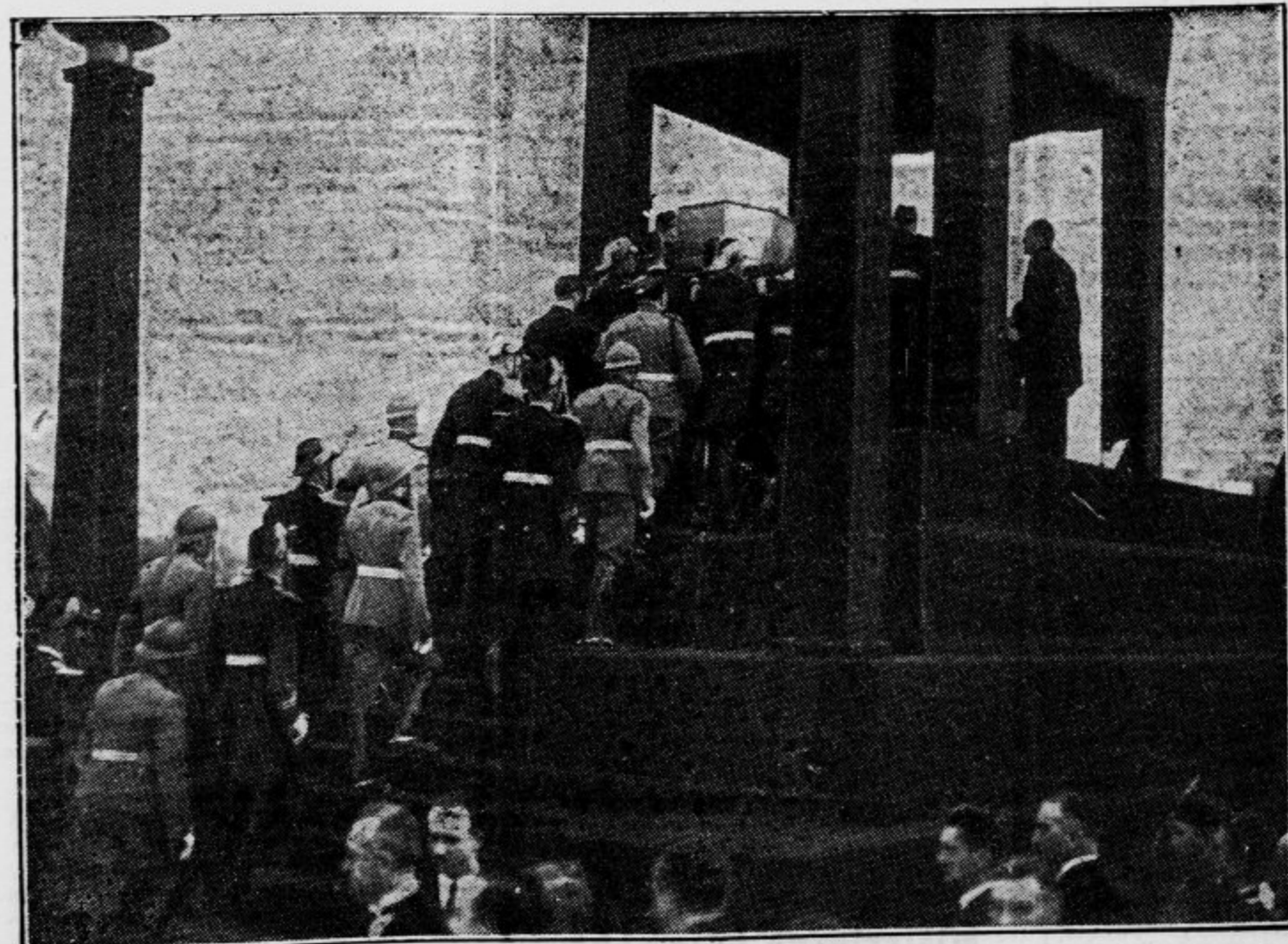
Čim je »Dubrovnik« pristal ob pomolu, je komandant Pavič, ki je spremljal kralja Aleksandra I. pri odhodu v Francijo in sedaj nezaj v domovino, stopil z ladje ter podal raport Nj. Vis. knezu Arzenu in se pozdravil z ostalimi odličniki. Nato so Nj. Vis. knez Arzen, maršal dvora general Dimitrijevič, ministri, predsednik senata dr. Tomašič, podpredsednik Narodne skupščine Popović ter ban Jablanović odšli na ladjo. Tu je komandant Pavič izročil s posebnim protokolom mrtvo truplo pokojnega kralja v roke kneza Arzena ter

ko. Mornarji in vojniki so poslušali molitve odkritih glav, pevski zbor »Šumadija« pa je pel žalno pesem. Nato je opravila molitve še katoliška duhovščina s splitskim škofom dr. Bonefačičem na čelu.

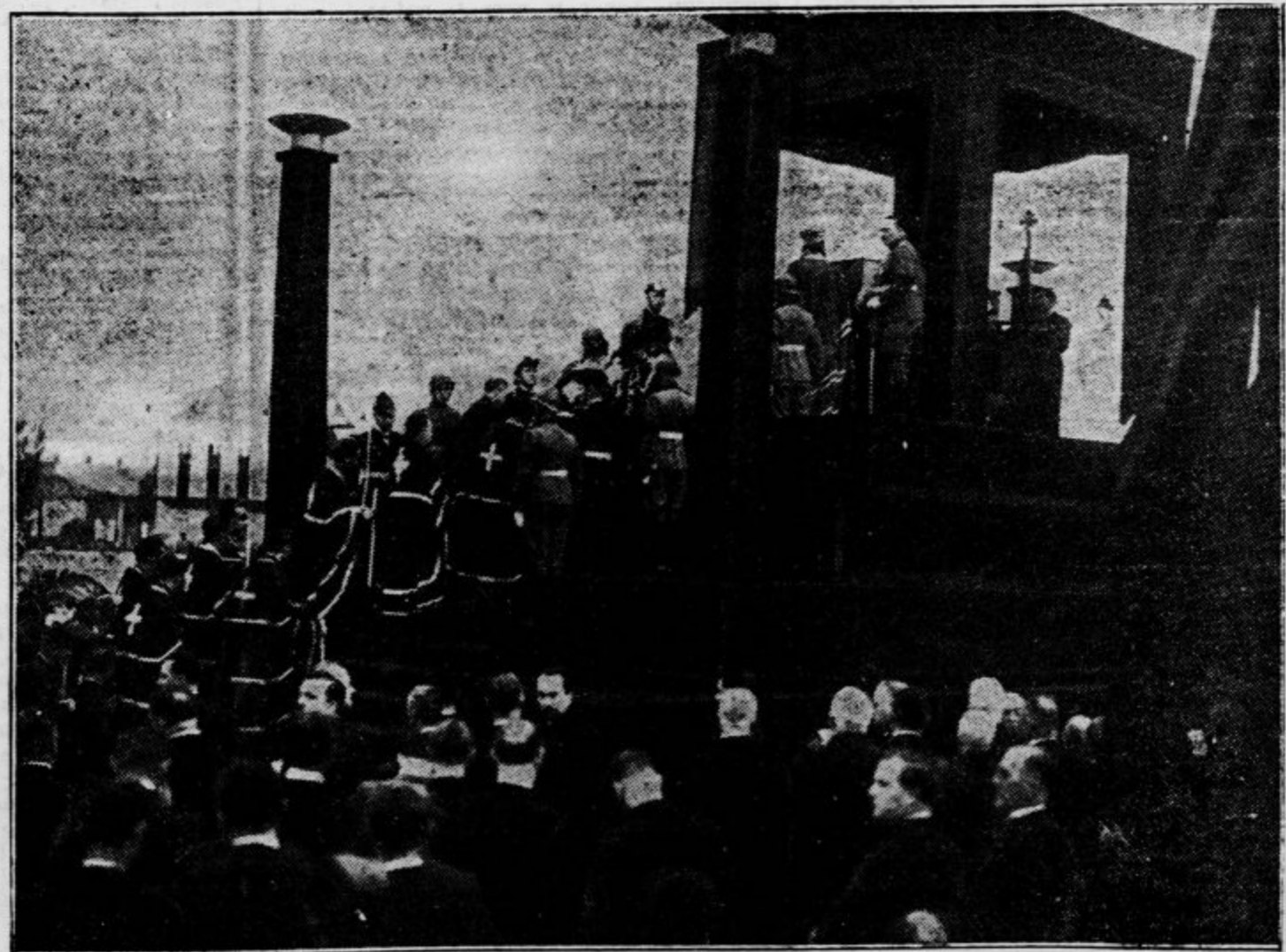
Po cerkvenih obredih se je pričel pomikati po programu v vzornem redu sprevod množice raznih društev in korporacij, da defilira pred mrtvim vladarjem. Med operkom sta prispela z vojne ladje tudi komandant angleškega sredozemskega vojnega brodogoja admiral Fisher ter kontreadmiral Forbes s štabom svojih oficirjev. Prisoten je bil tudi francoski mornariški minister Pietri v spremstvu komandanta francoske eskadre Genoula in njegovoga štaba. Ob krsti so stali kot častna straža štiri oficirji kraljeve garde s potegnjenimi sabljami. Na levi strani katafalka so stali štiri dalmatinski škofje, za katafalkom pa sinjski Alkari, oblačeni v svojo narodno nošo, bogato okrašeni s srebrnim in zlatom.

Deputacije, ki so prihajale v sprevodu mimo krste, so neprestano prinašale vence, tako da je bil ogromen katafalk krah z njimi sakrit. Zlasti velik vенеc je pokoliško društvo »Marjan«, ki ga je moralo nositi osem ljudi. Tudi angleška mornarica je položila pred krsto vенеc, ki je bil ves iz rdečih nageljev.

Med tem ko je ogromni sprevod defilirala mimo krste, so v zraku neprestano krožila letala in v tem času je prispela tudi letalska eskadrila iz Mostarja.



Krsto nosijo v Splitu na katafalk. Za njo stopajo Nj. Vis. knez Arzen, reprezentanti francoske in angleške mornarice ter najvišji jugoslovenski odličniki



S katafalka odnašajo krsto med špalirjem duhovščine in svetnih predstavnikov. Prenesi so jo v vlak, ki jo je odpeljal v Zagreb

Zvestoba naše vojne sile

Vojni minister je zapovedal vojski in mornarici, da varuje spomin na največjega junaka in zvesto izpolnjuje prisego kralju Petru II.

Beograd, 14. oktobra. Minister vojske in mornarice, armijski general Milivoj Milovanović je izdal naslednjo naredbo, ki se je danes prečitala vsem postrojenim enotam in ustanovam v vojski in mornarici kraljevine Jugoslavije:

Naš vzvišeni vrhovni zapovednik Viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj je padel od zločinca napada 9. oktobra v Marseilleu. Padel je, junaki, poveljnik, ki nas je z nepopisno hrabrostjo in modrostjo vodil od zmage do zmage in ki je ovekovečil svoje ime. Izgubili smo starešino, čigar plemenita duša je popolnoma obvladovala naša srca, starešino, v katerega smo vsi imeli neomejeno vero.

Njegova velika dela so se nizala drugo za drugim več kot dve desetletji. Kot prestonaslednik je kralj Aleksander poveljeval I. armiji v balkanskih vojnah 1912-13. Čeprav v letih svojih najmlajših vojakov, je dobil odlične bitke in zadržal ves svet s svojo naderjenostjo in junastvom. Sloves njegovega orožja se je daleč razlegal in povsod so govorili o njegovih sijajnih uspehih. Z njegovimi zmagami se je osvobodila Južna Srbija, ki jo je tako ljubil.

Svetovna vojna od leta 1914. do 1918. ga je zatekla kot vrhovnega poveljnika. Vodil je narod i vojsko. Pod njegovim poveljstvom je bila izvojevana bitka na Ceru in pri Kolubari. Med njegovim poveljevanjem se je vršilo ono strahovito preoblikovanje albanске skale. Čeprav težko bolan, ni zapustil svojih čet, temveč je z njimi delil vse napore in pomanjkanje. Pod njegovim poveljevanjem se je pojavila naša vojska na solunski fronti, da preurejena in ponovno usposobljena za akcijo naglo stopi v dolgotrajne in krvave boje. Vodil jih je s prav istim poletom, s kakršnim se je boril poprej. Pod njegovim poveljstvom je bil naposled izvršen preboj solunske fronte in s tem končna zmaga v svetovni vojni. Kralj Aleksander I. je torej vodil našo vojsko tedaj, ko je ustvarjal Jugoslavijo. On je dokončal tudi njeno osvoboditev in zedinjenje, ki ga je na svečan način proglasil.

Po vojnah se je kralj z železno voljo in s tisto energijo, ki je bila samo njemu lastna, ves posvetil ureditvi države. Posvetil se je v prvi vrsti ureditvi notranjih razmer v državi in se zanimal za vsako pango narodnega življenja. Povsod je dajal vzpodbudo njegovi aktivnosti. Posvečal je roditeljsko pozornost vsemu delovanju vseh državljanih. Vojaske sili je pa pripisoval še poseben pomen. Gledal je, da se jim pravilne razvije in izpolni.

Tudi na svoje poslednje potovanje v prijateljsko Francijo je odšel za blagor svojega naroda. Silno navdušen, s katerim se je narod na poti poslavjal od njega, dokazuje, kako veliko vero je imel vanj in v njegovo podjetje in kako velike nade je polagal v srečen konec toda velikega in pomembnega dejanja. Toda zločinska roka je presekala njegovo delo baš v najvažnejšem trenutku. Kralj Aleksander je padel pri izvršitvi svoje visoke naloge. Npretrgoma do smrti je skrbel za svoj narod, za svojo domovino, in mislil je nanjo, ko nam je zapustil svoje poslanstvo:

Čuvajte Jugoslavijo!

Jugoslavija je njegovo delo. Jugoslavija je, glejte, tudi njegova poslednja beseda!

Dela kralja Aleksandra I. so ogromna in v zgodovini našega naroda se bodo največje odražale. Njegova nadarjenost in sposobnost sta nenadkriljivi. Zato je tudi izguba njega nenavadno težka. Pokojniku kralju mi, junaki, dolgujemo neizmerno hvaležnost in brezkračno spoštovanje. Zmerom se ga bomo s ponosom spominjali in zmerom nam bo najlepši vzgled vestnega izpolnjevanja dolžnosti in vsen vsojšk' vrline.

Poklicno me globoko njegovemu viteškemu duhu in izkazimo mu vso čast. Več na slava Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju!

Toda, junaki, da izpolnimo zaobljubo, ki nam jo je pokojni kralj zapustil, nam mora biti največja dolžnost, da častno in visoko držimo zvestobo njegovemu vzvišenemu prvorojencu. Mi smo že položili vojaško prisego vrhovnemu poveljniku Nj. Vel. kralju Petru II. V tej prisegi smo se zaobljubili, da bomo povsod in pri vsaki priložnosti zvesti, vdani in poslušni svojemu vrhovnemu poveljniku. To je naša dolžnost. To je edina pot, po kateri moramo vsi iti. Samo tako bomo pokazali, da smo vredni izvršilci tistega, kar nam je kralj Aleksander v trenutku smrti sporočil in zaupal.

S svoje strani vam zapovem, da se zato držite prisage, ki ste jo položili in da služite z isto voljo in samopremaževanjem, kakor ste to zdaj povalno delali: Kralj in domovina morata biti nad vsem in brati ju morate s skrajno požrtvovalnostjo. Popolnoma sem prepričan, da boste tako delali, in zato vas, junaki, pozivam, da iskreno in glasno vzklíknete: Naj živi naš vrhovni poveljnik Nj. Vel. kralj Peter II.!

je prenehalo. Ni ga več med nami, velikega kralja, čigar edino prizadevanje je bilo, da poverde svoj narod v srečnojšo, boljše bodočnost. Ni več onega, ki je poleg vseh drugih svojih velikih skrbi tudi nam gasilec vselej prožil svojo močno podporo in zaščito. Težka in neizrekljiva je bol vseh nas nad izgubo najboljšega med najboljšimi. Zgodovina ga je že za časa njegovega

plodnega življenja zabeležila z zlatimi črkami kot največjega sina svojega rodu in svojega naroda. Njega ni —toda njegova dela so med nami in bodo ostala na vekov veke. Ta dela nam bodo dajala moč in silo, da pod njegovim pravicem Nj. Vel. kraljem Petrom II. očuvamo veliko delo, ki ga je izvršil on. Slava kralja Aleksandru I. Živel kralj Peter II.!

Kdo so kraljevi morilci

Vsi znaki kažejo, da je Kelemen v resnici znani makedonski terorist Georgijev, doma iz južne Bolgarije — Nove ugotovitve preiskave v Franciji

Beograd, 14. oktobra. r. Skupnim naporem oblasti in novinarjev je uspelo ugotoviti identiteto atentatorja. Po fotografijah, ki so jih objavili listi o dozdnevem Kelemenu, sta se prijavila našim oblastem dva intelektualca iz Južne Srbije, in sicer iz raznih krajev ter sta oba izjavila, da je dozdnevni Kelemen, sodeč po teh fotografijah, neki Lada Georgijev-Krnozemski, rodom iz sela Kamenice v Rodopi planini v južni Bolgariji.

Georgijev je znan terorist in okrutnež. Ubil je v Bolgariji leta 1920 Hadži Dimova, bil zato sojen in zaprt, toda leta 1930. zopet izpuščen. Kmalu nato je zaradi umora Tumanova pobegnil iz Bolgarije, se pa pozneje zopet vrnil in stopil v službo Vanče Mihajlova, znanega voditelja makedonskijužnih. Bil je dolgo časa njegov sofer. Leta 1932. je definitivno zapustil Bolgarijo. Od makedonskijužnih je bil dodeljen Kirilu Drangovu, takozvanemu »punktatorju« makedonskijužnih v Budimpešti. Ko se je Drangov pozneje vrnil v Bolgarijo, je postal Georgijev naslednik v tej funkciji. Sodeloval je v Pavelić-Perčevići banditski organizaciji kot instruktor ter učil člane te organizacije metanja bomb, polaganja peklenikih strojev in atentatorskih napadov. Opis Georgijeva, ki sta ga podala ta dva intelektualca, odgovarja tudi opisu atentatorja. V preiskavi, ki je sedaj uvedena, sodelujejo složno jugoslovenske in bolgarske oblasti.

Zlodejstva Pavelića in Perčeca

Zeneva, 14. oktobra. g. Po 36urnem zaslišanju sta sokrivca marseilleškega umora prebila noč v policijskem komisariatu v Annemassu. Novak-Pospisil je spal naslonjen na mizo. Beneš-Rajkić je sedel popolnoma mirno. V zvezanih rokah je imel zlat molek ter moll celo ure. Davi je bil Beneš-Rajkić zopet zaslišan. Razna vprašanja mu je postavil jugoslovenski policijski višji inšpektor Dimitrijević. Izpovedi Rajkića so se strinjale z večerajšnjimi izjavami Pospisila o raznih podrobnostih glede napadnih imen atentatorjev o potovanju v Curih in Lausanne, o razdelitvi vlog v Marseilleu in o ponorečenem begu preko Thonona. Blstva izjav Rajkića je v točnih podatkih, ki jih je dal o taborišču teroristov v Janka-pusti. Rajkić je izjavil, da je po svojem vstopu v tajno organizacijo Pavelića 23. septembra 1932 prišel v Janka-Pusto kot »rekruta« ter je dejal, da je bilo tam 20 do 30 ljudi ki so se vezbali zlasti v uporabi repetirnih pištol in bomb. Taborišče je pod poljelstvom znanega terorista Perčeca. Najbolj zmožni so dobili od neznanе osebe pravilne madžarske potne liste, ki so bili atentatorjem odvzeti v Laussanu. Namestu njih so dobili ponarejene češkoslovaške potne liste.

Na vprašanje, ali bi v Marseilleu streljali tudi na kralja Aleksandra in zunanjege ministra Barthouja, je odgovoril Rajkić, da je pri svojem vstopu v taborišče v Janka-pusti prišel, da bo ubogal kot »kadar ver« in da se bo držal svoje prisage. Izjavil je, da je »poznal Pospisila v Janka-pusti in da je do atentata v Marseilleu bil v Janka-pusti.

Zanimiva je zlasti izjava Rajkića o vlogi terorista Pavelića. Rajkić je izrečno izjavil, da je Pavelić kot vodja hrvatskega emigrantskega pokreta tudi šef tajne teroristične organizacije, ki sta ji pripadala on in Pospisil in ki se je vodila iz Janka-puste. Rajkić je dejal dalje, da je taborišče v Janka-pusti drževalo svoje delegacije tudi na švicarskem. Včeraj je Pospisil izjavil, da se eden teh tajnstvenih delegatov piše Sarbot, ki je star približno 30 do 35 let ter je veljal kot zaupnik Pavelića. Organizacija je vedrževala tudi v Zenevi svojo tiskovno službo pod imenom »Croatian-Press«, ki je razširjala tendenčne vesti o položaju na Hrvatskem odnosno v Jugoslaviji!

Oporišča zarotnikov

Pariz, 14. oktobra. d. Ugotovljeno je, da so imeli tovariši marseilleške morilca svoje oporišča v Parizu, Fontainebleauju, Aix le Provence in Marseilleu. Dočim išče policija še vedno v gozdu pri Fontainebleauju pobeglega begunca, ki ga imenujejo Chalnja. se nadaljuje v Fontainebleauju poizvedba, da bi izsledili ostale sokrivce. Prav tako pa tudi v Zenevi in Laussanu, ker domnevajo, da so vsi teroristi pobegnili tjakaj in da imajo tu svoje skrivališča. Terorist Nalis, ki ga smatrajo za poglavarja družbe, je bil francoski policiji že dalje časa znan ker je bil 8. junija v Nici aretiran zaradi ponarejenih dokumentov. Glede na potek preiskave so prepričani, da gre za široko zasnovano zaroto. Zdi se, da so bili aretirani teroristi preskrbljeni z denarjem v Curihu in poslani nato v Lausanne, kjer pa so se zadrževali le kratke čas in kjer so stopili s Paveličevio organizacijo v zvezo. V Francijo so prišli preko Zenevskega jezera, kjer n nobene kontrole potnih listov. Po isti poti in prav tako po bivanju v Laussanu je prišel tudi morilec Kelemen. V Parizu jih je sprejel na lyonskem kolodvoru neki Sarbo, ki je izročil Novaku svoj potni list. Novak trdi sedaj, da se piše Pročep Beneš-Rajkić je dobil svoj potni list že v Curihu. Po enodnevem bivanju v Parizu, kjer sta prenočila v istem hotelu kakor Kelemen, sta odšla z avtomobilom v Fontainebleau kjer bi morala počakati na nadaljnja povelja. Ker niso prišla do 9. oktobra in

sta bila že obveščena o atentatu, sta skušala priti iz Francije po isti poti, kakor sta prišla.

Najmanj pet zarotnikov

Pariz, 14. oktobra. d. Preiskava v Annemassu proti tovarišema morilca Kelemena, Beneš in Novaku, ki so ju aretirali v Thononu, je dovedla do ugotovitve, da je bilo pri marseilleškem umoru udeleženih najmanj pet ljudi. Trije izmed njih so policiji že znani, in sicer Kelemen, ki je bil v Marseilleu po atentatu ubit, ter dozdnevna Beneš in Novak, ki so ju prijeli v Thononu. Četrtega zarotnika Silnega so tudi že identificirali. Identičen je z iskanim Chalnjem ali Malnyjem, ki je spremljal Kelemena v Aix en Provence. Treba je samo še razjasniti vlogo skrivnostnega Krammerja, ki se je dan pred umorom prav tako mudil z dvema drugima teroristoma v Aixu en Provence. Ta Krammer je bil kakor se zdi, glavni delegat voditelja teroristične družbe dr. Pavelića.

Kako so zločinci potovali

Francoska policija je bila obveščena od policije v Laussanu, da je 28. septembra francosko pravilno govorječ tujec naročil v hotelu »Union« dve sobi po dve postelji. Proti večeru istega dne so v resnici prišli štirje ljudje, ki so se vpisali v prijavno knjigo z naslednjimi imeni:

Rudolf Suk, rojen l. 1894 v Trstu, trgovec v Brnu.

Jožef Sever, rojen l. 1904 v Subotici, državni uradnik v Budimpešti.

Janoš Bombaj, rojen l. 1906 na Reki, zasebni uradnik v Budimpešti.

Istvan Ingar-Sungar, rojen l. 1908, mehanik v Budimpešti.

Dne 29. septembra sta dva izmed teh tujcev kupila v neki lausanski trgovini štiri pare čevljev. Istega dne so vsi zapustili mesto. Skatle, v katerih so bili dobavljeni čevlji, so pustili v hotelu, številke, ki so bile na teh skatlah, se strinjajo popolnoma s številkami, ki so jih našli na čevljih Rajkića in Pospisila. Glede na to ugotovitev aretiranca ne moreta več tajiti svoje krivde. Jožef Sever je v resnici Rajkić in Ungar-Sungar je identičen s Pospisilom.

Aretiranca sta izpovedala, da sta l. 1929 po umoru direktorja zagrebških »Novosti« Tonija Šlegla pobegnula v taborišče teroristov v Janka-pusti, kjer sta se mudila do zadnjega časa in ki sta ga zapuščala le v posebnih misljah, kadar sta odšla v Jugoslavijo.

Zamenjani potni listi

Dne 25. septembra je prejel Rajkić od neznanega podrejenega voditelja zarotniške organizacije naročilo, naj odide v sosedni kraj. Tu so se sestali tudi mnogi drugi zarotniki, med njimi Pospisil in Silny. Naslednjega dne je prišel neki drugi vodja, ki je vsem omenjenim teroristom izročil vozne listke II. razreda za pot v Curih, večje zneske denarja, kakor tudi štiri madžarske potne liste. Ta vodja je ostal na Madžarskem, dočim so drugi teroristi; odpotovali v Švico, kjer sta jih v Curihu pričakovala dva možka. Eden izmed njih je bil dozdnevni Rudolf Suk, dočim se je drugi imenoval Szabo in tudi Stanker. Poslednji je bil, kakor se zdi, poseben zaupnik dr. Pavelića. Vseh pet je odpotovalo iz Curiha v Lausanne, kjer je omenjeni Szabo ali Stanker zamenjal madžarske potne liste s štirimi ponarejenimi češkoslovaškimi potnimi listi. Pospisil alias Ingar-Sungar je prejel ponarejeni potni list na ime Novak, Rajkić alias Sever ponarejen potni list na ime Beneš-Silny alias Bombaj potni list na ime Chalny, Peter Kelemen pa potni list na ime Rudolf Suk.

Skrivnostna ženska

Nadaje so ugotovili, da je 7. oktobra v Aixu en Provence pri Marseilleu prišel v tamošnji hotel »Negre-Coste« neki Egon Krammer, ki je brkone identičen z vodjo zarotniške ekspedicije in emisarjem dr. Pavelića. V korektni francoščini; je tu naročil sobo z dvema posteljama. Krammer je prišel v spremstvu mlade lepe ženske, ki se je prijavila kot Ina Vudrač, rojena 15. aprila 1910 v Trstu. Ta ženska je najprej sama odšla v najeto sobo, dočim je dozdnevni Krammer zapustil hotel. Dne 8. oktobra je Krammer prišel v hotel, kjer je hotel govoriti z Vudračevio. Naslednjega dne, 9. okt., je Vudračeva poravnala račun in zapustila hotel. Policijske oblasti doslej niso mogle ugotoviti, kakšno vlogo je ta ženska igrala v zaroti, ker manjka za njo doslej vsaka sled.

Omenjeni Egon Krammer je preživel noč na 9. oktobra v hotelu »Moderne« v Aixu en Provence, kjer si je rezerviral dve sobi, eno z dvema posteljama in eno z eno posteljo, v kateri se je nastanil sam. V sobo z dvema posteljama sta prišla 8. oktobra Kelemen in Silny. Dne 9. oktobra je Krammer plačal račun v hotelu in izginil. Menijo, da je odšel iz Aixu en Provence v noči na 10. oktobra. Kelemen in Silny nista ostala dolgo, popoldne 9. oktobra je Silny plačal račun ter se ni več vrnil.

Zaradi ponovne menjave imen zarotnikov so poizvedbe zelo težavne, vendar pa je policija mnenja, da so izpoved Beneš in Novaka resnične, ker se popolnoma strinjajo in so jih dosedanje ugotovitve v preiskavi tudi po večini potrdile.

Misteriozna brzovjaka

Pariz, 14. oktobra. p. Listi objavljajo nekatere zanimive podrobnosti iz preiskave o atentatu v Marseilleu in ostro obsojajo intelektualne povzročitelje tega zločina. Preiskovalne oblasti v Franciji so prepri-

čane, da bo vse ozadje tega gnusnega zločina v najkrajšem času do podrobnosti razčiščeno. »Petit Parisien« poroča med drugim, da je atentator Kelemen tri ure pred atentatom dobil neko misteriozno brzovjako, čije vsebina je oblastem znana, jo pa v interesu nadaljnje preskave čuvajo še v tajnosti. Mislijo, da je poslal to brzovjako glavni organizator in duševni oče marseilleškega zločina. »Figaro« poroča, da je revolver, s katerim je atentator izvršil svoj zločin, kupila neka črna oblačena ženska tri dni poprej v Parizu.

Atentatorji v Parizu

Dne 29. septembra so vsi odpotovali iz Lausanne s parnikom v Ev'lan les Bains, odkoder so odšli v Pariz.

Vsi štirje so nosili še obleko iz taborišča v Janka-pusti. Njihova prva skrb je bila, da se znebe te obleke, zaradi česar so si kupili nove, v veliki pariški trgovini. Ko so tako zarotniki v nekaj dneh večkrat menjali svoja imena in zamenjali tudi obleko, so se nastanili v Parizu v raznih hotelih. Silny (Bombaj-Chalny) in Novak (Pospisil) sta se nastanila v hotelu »Palais d'Orsay«, dočim sta se Beneš (Rajkić) in Kelemen (Suk) nastanila v nekem hotelu na Rue Mazagan. Vodja zarotnikov Szabo (Stanker) se je nastanil v hotelu »Comodore«.

Preiskava je ugotovila, da sta Beneš in Novak odšla iz svojih hotelov 3. oktobra.

Žalni sestanki

Legitimacije za udeležence pogreba Nj. Vel. kralja Aleksandra I. v Beogradu izdaja od danes naprej mestno poglavarstvo od 8. do 20. ure v sobi št. 21-L, Mestni trg 2 (nasproti mestni posvetovalnici).

Javnosti! Vsi zavedni Jugoslovensi se pozivajo, naj od danes pa do končanosti pogrebnih svečanosti nosijo črno ali vsaj temne kravate, po možnosti pa tudi trobojko z žalnimi trakom v gumbnici.

CETNIKI! Drevo ob 20. v gostini pri Mraku obvezen članški sestanek. Udeležba je dolžnost vsakega člana!

Sokolska župa Ljubljana pozivlja vse edince, da javijo polnoimenske udeležence in udeležence pri pogrebnih svečanostih v Beogradu najkasneje do torka do 10. Glej poslano okrožnico!

Sokolsko društvo Ljubljana IV. poziva vse članstvo, narsččaj in deco k žalni seji, ki bo drevi ob 20. uri v telovadnici šole na Prulah. Vabljenjo tudi ostalo prebivalstvo dolenskega okraja.

ASK Primorje (Centralni odbor). Dances ob 20. bo v salonu restavracije Lev, Gospodarska cesta, komemorativna seja zaradi smrti nepozabnega našega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, obvezna za vse odbore. Vabljenjo vse članstvo, prijatelji in klubovi simpatizerji. — Predsednik.

Bežigrasko pevsko društvo je sklicalo žalno sejo. Da se oddože spominu pokojnega viteškega vladarja kralja Aleksandra I. Zedinitelja, so se zbrali pevci Bežigraskega pevskega društva v društvenih prostorih pri g. Rebeu, kjer jim je predsednik Camernik v vznesenih besedah očrtal pot in življenje nesmrtnega kralja, ki ga je zadel nemila usoda v zavezniški Franciji. Pevci so z veliko pieteto v nemi žalosti sledili izvajanju in ob zaključku počastili spomin z vzklikom »Slava«. Novemu kralju Petru II. pa so obljubili neomajno zvestobo z glasnim vzklíkanjem.

Pevke in pevci »Ljubljanskega Zvona«: v ponedeljek ob 20. žalna seja. Prosim vsi in vse! Predsednik.

Gasilska četa na Jelici je imela sinoči žalno sejo. Predsednik je govoril o življenju in velikih dejanjih pokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, katerega spomin so pr-sotni počastili z vzklíki: »Slava kralju!« S seje je bila odposlana solžalna in vdanostna brzovjaka kralju Petru II. preko dvornega maršalata.

Udruženje tobaknih trafikantov je poslalo regentskemu svetu naslednje brzovjako: V najgloblji žalosti izražajo trafikaniti dravske banovine visokemu kraljevskemu domu najskrenejše sočustvovanje ob mučeniški smrti Nj. Vel. Aleksandra I. viteškega kralja Jugoslavije, ter nemojno zvestobo in vdanost Nj. Vel. kralju Petru II.

Obritiilo v Ljubljani obveščamo, da se sprejemajo prijave za skupno udeležbo na pogrebu v Beogradu v pisarni Okrožnega odbora obrtnih združenj v Ljubljani danes do 18 ure. Prijavljencem se preskrbe potom pisarne potrebne legitimacije. — Okrožni odbor obrtnih združenj v Ljubljani.

Sportne vesti

Ljubljana, 14. oktobra.

Na naših športnih igriščih vlada turbobni mir. Vsako športno življenje je takoj ob vesti o smrti našega Viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja zamrlo. Vse naše športne organizacije so takoj ustavile vsako delovanje. Vršijo se v naših klubih vsako komemorativne seja, ki jasno dokazujejo, kako velika je bila ljubezen naših športnikov do najvišjega pokrovitelja in podpornika športnega pokreta.

Kot kronisti objavljamo naslednje rezultate inozemskih tekem:

Češkoslovaška : Švica 2:2 (1:2)

Zeneva, 14. oktobra. g. Pred 25.000 gledalci se je danes vršila mednarodna tekma med Češkoslovaško in Švico. Ta tekma šteje za placement v tekmovanju za srednjeevropski pokal.

Ze v 4. minuti preroga polčasa je Švica po Kielholzu prišla v vodstvo ter je v 41. minuti po istem igraču povisala na 2:0. Tilk pred koncem prvega polčasa je Nejedly zabil prvi gol za Češkoslovaško. V drugem polčasu je Nejedly izenačil v 13. minuti. Čehoslovaki so do konca v vodstvu, vendar niso mogli izpremeniti rezultata.

Dunaj: Admira : Libertas 3:3, Rapid : Wacker 7:5 FAC : WAC 2:1, Viena : Austria 3:1 Hakska : Farortner FC 1:1.

Praga: DFC : Kladno 7:2 (3:1), Sovjetski nogometni team : delavski team Prage 17:0 (7:0).

Budimpešta: Hungaria : Budaj 1:1 (1:0), Ferencvaros : III. okraj 3:1 (2:0), Ujpest : Sarokars 3:0 (0:0), Kispest : Pöbhus 3:3 (1:2), Boeska : Atfla 8:0 (2:0), Szeged : Somogy 2:1 (0:0).

Lvov: Poljska : Rumunija 3:3 (1:1).

Jugoslovenskemu učiteljstvu

Proglas vodstva JUU — opomin na naročilo kralja Aleksandra učiteljstvu

V trenutku, ko preživlja jugoslovenski narod najtežje trenutke po osvoboditvi in zedinjenju, ko pokopava očeta Jugoslavije, ko obkrojuje izgubo svojega največjega učitelja in voditelja, dvignimo visoko kvizku srca iznad vseh naših majhnih vsakdanjih skrbi in se obenem s prisego, ki smo jo položili naši veliki nadi v tem težkem času. Nj. Vel. kralju Petru II. zaobljubimo svetlemu spominu velikega nesmrtnika Jugoslavije, blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja: Čuvali bomo Jugoslavijo!

Poslednje besede in prisega naj nam bodo prva in trajna misel vsakega dne do konca dni Jugoslovensko učiteljstvo se z globoko pieteto klanja spominu največjega vladarja, pobornika edinstva, slave in veličine našega naroda in največjega prijatelja jugoslovenskih učiteljev.

Ljubezen pokojnega velikega kralja do narodne prosvete in učiteljev je bila prav legendarna. Ta ljubezen in visoka sodba viteškega kralja sta najlepše izraženi v njegovem lastnoročnem pismu na našo skupščino l. 1931. To pismo, njegova oporočka, se glasi:

»Jugoslovenski učitelji, prežeti ljubezni do svojega naroda in svojega težavnega, a vzvišenega poklica, so graditelji narodove duše, njegove nacionalne zavesti in kulture. Da bo popolnom; ustrezalo željam in nadam, ki jih vanje polagata njihov kralj in narod, mora biti jugoslov. učiteljsko združenje, ki združuje vse sedanje in bodoče jugoslovenske učitelje, žarišče prosvete, stebler jugoslovenskega nacionalizma in pobuda vsem lepim stremljenjem v bodočnosti Jugoslavije.

Gasilska armada kralju

Svečana žalna seja savezne uprave — Proglas vsem gasilcem Jugoslavije

Beograd, 14. oktobra. Starešinstvo Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije je imelo večeraj popoldne žalno sejo zaradi prebrideke izgube, ki je zadelo državo in ves naš narod s tragično smrtjo pokojnega kralja Aleksandra. Sejo je otvoril podstarešina dr. Peter Marković, ki je pred globoko užaloščenimi člani starešinstva orisal velike zasluge pokojnega kralja pri ustvarjanju in čuvanju naše velike zedinjene domovine. Dr. Marković je zlasti naglasil zasluge pokojnega kralja za jugoslovensko gasilstvo, ki mu je pokojni vselej poklanjal svojo posebno pozornost in podporo, čemur je najboljši dokaz to, da e po negovi odločitvi Nj. Vis. princ Tomislav prevzel pokroviteljstvo nad vsem jugoslovenskim gasilstvom. Vsi člani starešinstva Gasilske zveze so pretreneni izkazali čast Viteškemu kralju Aleksandru Zedinitelju s klici »Slava mu in večni spomin!«

Nato so vsi člani starešinstva prisegli zvestobo in vdanost novemu vladarju Jugoslavije Nj. Vel. kralju Petru II. S seje so bile odposlane solžalne izjave Nj. Vel. kraljici Mariji in Nj. Vize. knezu Pavlu, obenem pa je bila prečitana tudi brzovjav-

Na Biedu, 20. avg. 1931. Aleksander, l. r.

Ta njegova oporočka učiteljstvu mora biti evangelijski in zvezdovodnica vsemu našem učiteljskemu delu. Danes mora stebler jugoslovenskega nacionalizma, kakor nas je imenoval veliki kralj, skupaj z vsem narodom prestatii najtežje preizkušnjo. V težkih trenutkih, kadar nam usoda grozi, da bi nas Bog same zapustil je učiteljstvo poklicano v šoli in v narodu, da čuva sedanjo in bodočo Jugoslavijo, da ohranja vero, bodri upe, jekleni narod, ga hrabri in strne v čvrsto in nezlomljivo falango. Okrepjen s takšnimi vrlinami se bo naš narod zmerom mogel postaviti po robu neprijateljem naroda in države. Okrepljen s takšnimi vrlinami bomo dokazali, da se nesmrtniki in njihova dela ne dajo ubiti, da je s smrtjo kralja-mučenika naše edinstvo zapečatenost z najdragocenejšo krivdo, da je učvrščeno in zlitó. Da, viteze čisto spremlja tragičen konec. Je rekel veliki pesnik. Njegova črna prerokba se od časa do časa ponavlja v naši slavni zgodovini. Toda isti pesnik je tudi dejal: Blago onome, ko dovijek živi, ima se zašto i roditi.

Veliki naš učitelj! Pokazal si nam, kako se živi in umre za to domovino. Zaobljubljamo se, da bomo tudi bodoče rodove odgojili, da bodo tako živeli in umirali za domovino, kakor si nam ti pokazal, veliki nesmrtnik! Tvoje pismo, tvoje poslednje besede naj bodo za nas vse zaobljuba. Dvigajmo prosveto in čuvajmo Jugoslavijo!

V Beogradu, 11. oktobra 1934. Predsednik jugoslovenskega učiteljskega udruženja Ivan Dimnik l. r., podpredsednika Djordje Mirkov l. r., Todor Dimitrijević l. r.

Oporišča zarotnikov

Pariz, 14. oktobra. d. Ugotovljeno je, da so imeli tovariši marseilleške morilca svoje oporišča v Parizu, Fontainebleauju, Aix le Provence in Marseilleu. Dočim išče policija še vedno v gozdu pri Fontainebleauju pobeglega begunca, ki ga imenujejo Chalnja. se nadaljuje v Fontainebleauju poizvedba, da bi izsledili ostale sokrivce. Prav tako pa tudi v Zenevi in Laussanu, ker domnevajo, da so vsi teroristi pobegnili tjakaj in da imajo tu svoje skrivališča. Terorist Nalis, ki ga smatrajo za poglavarja družbe, je bil francoski policiji že dalje časa znan ker je bil 8. junija v Nici aretiran zaradi ponarejenih dokumentov. Glede na potek preiskave so prepričani, da gre za široko zasnovano zaroto. Zdi se, da so bili aretirani teroristi preskrbljeni z denarjem v Curihu in poslani nato v Lausanne, kjer pa so se zadrževali le kratke čas in kjer so stopili s Paveličevio organizacijo v zvezo. V Francijo so prišli preko Zenevskega jezera, kjer n nobene kontrole potnih listov. Po isti poti in prav tako po bivanju v Laussanu je prišel tudi morilec Kelemen. V Parizu jih je sprejel na lyonskem kolodvoru neki Sarbo, ki je izročil Novaku svoj potni list. Novak trdi sedaj, da se piše Pročep Beneš-Rajkić je dobil svoj potni list že v Curihu. Po enodnevem bivanju v Parizu, kjer sta prenočila v istem hotelu kakor Kelemen, sta odšla z avtomobilom v Fontainebleau kjer bi morala počakati na nadaljnja povelja. Ker niso prišla do 9. oktobra in

MARIBOR PRISEGA JUGOSLAVIJI

Velicestne žalne manifestacije naše obmejne trdnjave

Maribor, 14. oktobra.

V soboto zvečer se je obmejni Maribor na največja način poklonil spominu velikega kralja. Žalno manifestacijo so pripravili vse mariborske nacionalne organizacije pod okriljem Narodne odbrane. Zbirališče manifestantov je bilo na Kralja Petra trgu, kjer so se takoj po 19. uri zbrinili ogromne množice Mariborčanov. Pravi tako pa so bili na gosto zasedeni vsi ploščniki, kjer se je pomikala povorka.

Oktog 20. je krenila povorka preko državnega mostu v mesto.

Na čelu sprevoda je korakala naša nacionalna omladina, vsa z žalnimi trakovi, za njo so se pa vrstile nepregledne vrste članstva nacionalnih organizacij, in sicer Sokoli, gasilci, viteške čete Narodne odbrane, Maistrovi borci, rezervni oficirji, Jadranska Straža, skavti, gozdovniki, bojevniki, »Nanos«, Narodna strokovna zveza, Udruženje nacionalnih železničarjev in brodarjev, kolešarji, športni klubi, razna pevška, prosvetna, gospodarska, kulturna in druga društva. V povorki so nosili nešteto prižganih bakel, kjer se je po pomikali sprevid, so pogasili vse cestne svetilke, tako da je bil pogled na pomikajoči se sprevid v svitu bakel nekak nepisno veličastnega in turbnega.

Sprevid je v največji tišini krenil skozi goste množice občinstva preko državnega mostu po Gosposki in Slovenski ulici na Aleksandrovo cesto, preko Kolodvorske ulice in Zrinjskega trga po Maistrovi in Čiril-Methodovi ulici na Trg svobode in od tam na Aleksandrovo cesto, kjer je bil v mionski dvorani zbor vseh manifestantov. V povorki je korakalo okrog 15.000 ljudi, enako število jih je pa tvorilo spallir.

Ogromna umionska dvorana seveda ni mogla sprejeti vseh manifestantov.

Oni, ki niso dobili mesta, so se razvrstili na verandah in širom Aleksandrove ceste. Oder v dvorani je bil ves v cvetu in zelenju, med katerim je bil postavljen kraljev kip, ovit v črno. Na oderu so se zbrali tudi vsi zastavonoše s prapori. Bil je impozanten pogled na gozd praporov, ovitih v žalno kopreno.

Ko je stopil na oder dr. Jančič, posebej vodilni podpredsednik Narodne odbrane, je zavladala v dvorani smutna tišina in zbrana množica je sklonjenih glav poslušala njegov govor. Besede govornika so se razlele v srca in duše, zdaj pa zdaj se je čulo pritaženo ihtenje.

Dr. Jančič je s kralja kot vojaka, poudarjajoč, da je naš blagopokojni kralj vse svoje telesne in duševne moči posvetil

edino miru in spravi, da pa ni mogel uživati sadov svojega velikega dela. Vsa svetovna zgodovina nima primera take požrtvovalnosti in take srčne plemenitosti. Orisal je nato preboj solunske fronte, glavno bilo na Kajmakčalanu in poudarjal, da ni dosegel samo zedinjenja vseh Jugoslovancev, temveč tudi spravo z brati Bolgari in zato ga je po pravici naša Narodna skupščina po smrti imenovala za Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Dokaz njegove miroljubnosti in politike za svetovni mir je tudi dejstvo, da je bil predlagan za Nobelovo nagrado. Trag črneje trenutka, kakor je bila mučeniška smrt našega kralja, ni doživel do sedaj še noben narod. Toda zapustil je oporoko: Čuvajte Jugoslavijo! In ob mrtvaškem odru se zaklinjamo in prisegamo, da hočemo izvršiti oporoko našega velikega kralja in, če je treba, dati zanjo tudi svojo kri. Slava viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju!

Po dvorani se je večitisočglava množica odzvala: »Slava, slava, slava!«
Dr. Jančič je nadaljeval: »Prestol je zasedel prvorojenec blagopokojnega kralja kralj Peter II., potomec slavne kraljevske rodbine Karadjordjevičev. Prisežemo danes neomejeno zvestobo svojemu vladarju, ki je up in nada srečne bodočnosti naše Jugoslavije: Živel kralj Peter II.!

Po dvorani je iz vseh gri zaorilo, kakor on mož se je odzvala vsa množica: »Živel naš kralj Peter II.!

Predstavnstvu vlade in maršalatu dvorana bili poslani sožalni brzojavki. V imenu nacionalistov je nato spregovoril učiteljski nek Zorko. Od pokojnega kralja se je poslovil v imenu mladine tako iskreno, da ni ostalo nobeno oko suho. Obljubil je blagopokojnemu kralju, da bo mladina vestno izpolnjevala njegovo oporoko in vedno čuvala Jugoslavijo. — Zbrane omladince je nato še ogovoril komandant nižje podoficirske šole g. Božo Putnikovič:

»Mladina! Ti si nada naše domovine. V tvojih rokah je bodočnost države. S svojo ogromno udeležbo na današnji žalni manifestaciji si dala izraza svojemu spoštovanju in ljubezni do umrlega kralja. Obljubite mi, da boste izvrševali njegovo oporoko. Prosim, da dvignete tri prste desne roke in da govorite za menoi!

Po vsej dvorani so se dvignile desnice in v mogočnem zboru je prisegala naša omladina:

»Ob mrtvaškem odru našega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja zaobljubljamo in prisegamo, da hočemo izvrševati

njegovo oporoko: Čuvajte Jugoslavijo! In če je treba, hočemo dati za to oporoko tudi svojo kri.«

Komandant Putnikovič je nato še poudarjal, da je naš veliki vladar kot prvi jugoslovenski kralj padel zadet od zločinške roke v času, ko je bil na poti v bratsko državo za našo lepšo bodočnost. Pozval je vse, da se izkažejo kot vredne sinove domovine in ta največji udarec prenesemo s stoično mirnostjo, ki naj bo dokument odlike jugoslovenskega naroda.

S tem je bila veličastna žalna manifestacija zaključena in tisočglava množica se je molče s tesnobo v srcih razšla.

Danes dopoldne so se poklonili mariborski Sokoli spominu svojega osvoboditelja, pokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

V dvorani Narodnega doma se je zbralo članstvo vseh mariborskih in okoliških edincev. Dvorana je bila za mariborske Sokole mnogo pretisna. Članstvo je napolnilo vse stranske prostore in hodnike. Pročelje dvorane je bilo ovito v črno, preko katere se je vila jugoslovenska trobojnica. Sredi zelenja je bil postavljen kip velikega kralja, pred njim pa prižgane sveče in položeni vencji. Ob straneh kipa so Sokoli v krojih tvorili častno stražo. Prostor ob kipu je zavzelo članstvo v krojih.

Ko je bila dvorana z vsemi stranskimi prostori polna, je stopila v dvorano uprava mariborske župe in zavzela prostor pred krom. Starosta dr. Gorišek je nato spregovoril o pokojnem kralju kot prvemu Sokolu in se v vznešenih topih besedah spominjal njegovega dela za ves jugoslovenski narod. Zaključil je z vzklikom: »Slava!« Pravi tako so grotno vzklikali trikrat »Živel!« novemu kralju Petru II.

Nato je pevski zbor mariborske pravoslavne cerkvene občine zapel žalostno, pri kateri so se vsem zarosile oči. Pokojnega kralja kot hmeja, državca, Sokola in velikega prijatelja mladine je nato povelečeval šolski upravitelj g. Tone Hren. Na galeriji je za tem godba zaigrala žalno koračnico, ki je globoko pretresla vse navzoče.

Nato je bila predčena sožalna brzojavka, ki je bila odposlana novemu kralju Petru II. Potem je starosta zapisoval vse Sokole, ki so obljubili zvestobo kralju Petru II., obenem pa prisegli, da bodo vedno in povsod, če tudi za ceno lastnega življenja, izpolnjevali oporoko pokojnega kralja Aleksandra.

Žalni svečanosti mariborske župske župe so prisostvovali tudi vsi zastopniki javnih in vojaških oblastev. Po komemoraciji se je množica mirno razšla.

Slava, Slava!...

V razsvetljeni dvorani je vsa srca vzgal klic: Živel kraljevič Marko! Živel naš mladi krepkosti kralj Peter II. Žalostne duše so se dvignile v hrepenenju in skrivnostnem šepetanju: »O sinko, bodi srečnejši kakor Tvoj oče, a drugače mu bode enak!«

Stopnjate se po viteških stopnjah sladke besede naše narodne povestnice: Ded—Sin—Vnuči! Pomnožite se vse vrline teh klenih značajev! Ti, o Kralj, izhajaš iz Deda Junaka in Očeta Heroja, bodi Ti Genij-Duh naše neodkrajne domovine Jugoslavije.

Dvornomu maršalatu je žalni zbor Sočanov poslal brzojavko: »Nacionalno udruženje Sočanov v Ljubljani plača ob tragični smrti Nj. Vel. Viteškega kralja Zedinitelja ter prisega večno zvestobo Nj. Vel. Petru II., da bo izvajalo do poslednje kaplje svoje krvi najpopolnejše narodno odanost verno delu in oporoki nepozabnega Vzornika: »Čuvajte Jugoslavijo!«

Obrotnišvo dravske banovine pri pogrebu viteškega kralja

Združene obrtniške organizacije so imele dopoldne skupno posvetovanje, kjer so v popolnem soglasju zaključile: Vsaka organizacija odpošlje po možnosti svoje odposlanstvo. Vse delegacije iz dravske banovine nastopajo pri pogrebu skupno pod vodstvom podpredsednika ZTOI v Ljubljani g. Josipa Rebaka. Obrtnišvo dravske banovine pokloni po svojih organizacijah kren srebreni venci s posočetvijo in spominsko knjigo, v kateri so imena vseh obstoječih obrtnih organizacij v banovini. Odhod delegacij je določen na tork z večernim brzim vlakom. Po prijavah sočec bo pri pogrebu preko 200 obrtnikov iz naše banovine.

Žalna služba božja v evangelijski cerkvi

Dopoldne je bila tudi žalna služba božja za blagopokojni Nj. Vel. kraljem Aleksandrom I. v evangelijski cerkvi. Cerkev je bila polna evangelijskih in tudi drugih vernikov. Prisostvovali so odposlanci uradov

in šolskih zavodov s podbanom g. dr. Otmarjem Pirkmajerjem na čelu in večje število oficirskega zbora. Vsi so prišli v žalnem odnosu z žalnim znakom. Njih dušni pastir je imel nad vse lep govor o pokojnem kralju, njegovih človekoljubnih in miroljubnih vrtnah, obojajoč gnusni zločin. Na koncu govora je prosil božje milosti, ki naj spremilja naslednika Nj. Vel. kralja Petra II. na vseh njegovih potih pri njegovem vladanju. Notranjščina božjega hrama je bila odeta v črno.

Oltar pietete v Zvezdi

Mnogi so, ki jih vodi pot mimo »Zvezdec«, in vsakdo nehoti obstane in oko se mu upre v paviljon pred kavarnar, ki ga je naš veleslužni kavarinar g. Krapeš v soboto spremenil v majhen cvetlični gaj, v lep, pietete poln intimen oltarček, v katerem stoji na sredi slika našega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ovita z žalno kopreno, pred njo pa gorita dve debeli sveči, a ob strani sta postavljeni na dveh stebrih krasni vazji, polni živoredečih nageljnov. Ves paviljon je črno drapiran, s tankim prozornim črnim pajčolanom so zastrte tudi žarnice, ki gore na stropu in spredaj, a kraljeva slika sama stoji med samim zelenjem, otožnimi palmami, na vsaki strani pa po ena mogočna aloja, a spodaj na tleh je postavljenih 6 medenastih posod, ki v njih dehte krvavoredeče dalije, posebej pa sta še postavljeni dve vrsti ivk. Spredaj v vetru žalostno plapolata dve črni zastavi, a nad paviljonom je pomembni napis: kraljeve zadnje besede, slavni memento: »Čuvajte mi Jugoslavijo!«

Aleksander.

Tisoči Ljubljancev grodo tod mimo. In pristopijo k oltarčku. Tako se bolesto poklanjajo spominu Njega, ki je mrtev in vendar nesmrten med nami.

Slovenska zemlja na kraljevem grobu

Nova sporočila odbora za pogrebne svečanosti

Železniška direkcija obvešča, da bo vozil v ponedeljek jutraj tudi z Zidanega mosta proti Mariboru posebni vlak, na katerega bo imel priložnost poseben vlak Zagreb — Ljubljana in ki bo prispel v Maribor okrog 7, ako bo zanj vsaj 200 potnikov.

Društva, ki imajo društvene zasluge, morejo poslati k pogrebu v Beograd tudi svoje zastave. Zaradi pričakovane velike navala naj bi v Beograd ne šla s zastavo več kot dva zastopnika.

Na razna vprašanja se pojasnjuje, da se delegacije pripravljajo direktno odbora za pokop v Beogradu, ki mu je tudi javiti, da pride društveno zastopstvo tudi s zastavo. Kraljevski banški upravi odnošno banovinskemu odboru za žalne svečanosti naj se ne pošiljajo prijave, pač pa je potrebno, kakor je bilo že večerjavljeno, da se vse delegacije pripravijo do ponedeljka zvečer izletniški postaji, kjer nameravajo stopiti

na vlak in obenem sporočiti, s katerim vlakom se bodo peljali.

Člani banovinskega sveta dravske banovine poneso v Beograd in položijo na grob blagopokojnega viteškega kralja žare s slovensko zemljo, ki bo nabrana po vseh arezih dravske banovine.

Ker je napovedana izredno velika udeležba pri pogrebu, bo brez droma prekrba s hrano in pronočjem v Beogradu zelo otežkočena, zato naj udeleženci vzamejo s seboj najmanjša jedila in oedeje.

Opaziti se, da se v teh dneh, ko je povpraševanje po predmetih, ki so v zvezi s narodno žalostjo, zelo veliko, po nekaterih trgovinah s takimi predmeti zahtevajo predrage cene. Kralj. banka upravlja je zato izdala stroge odredbe, da se vsako izkoriščanje prepreči in da se izkoristi vsaki kaznujejo. Prebivalstvo se vabi, da vse primere izkoriščanja prijavi upravi policije.

Smrt pod gredjo

Tragična smrt družinskega očeta, ki ga je ubila transmisijska gred

Škofja Loka, 14. oktobra. Žalni sprevid, kakršnega železniki že dolgo niso videli, se je pomikal večerj dopoldne na domače pokopališče. K večjemu potniku so palagali pismoonošo Gojo Franceta, ki je našel dva dni prej v Egrovi elektrarni strašno smrt. O nesreči, ki je globoko pretresla vse domačine in se z bliskovito naglico razširila prav do Škofje Loke, izvemmo naslednje podrobnosti:

V četetek, nekoliko pred poldnem je stopil Goja v strojniški oddelku elektrarne, odkoder pa se ni več vrnil živ. Ženi, ki je pripravljala kosilo, se je dozevalo čudno, da moza tako dolgo ni, pa je šla zato Gojo klicati v elektrarno. Čim je prestopila prag, se ji je nudil grozen prizor. Vsega v krvi in iz mrtvega je videla ležati poleg transmisijske gredi... Vsaka pomoč je bila izključena.

Domnevajo, da se je sklonil Goja preko jermenja, ki ga je potegnilo iznenada do gredi. Ker ni bilo nikogar, ki bi bil Goji pomagal in kolese ustavil, je pograbila transmisijska najprej Gojev suknič, nato telovnik in slednjič še njega samega ter ga zasuljala okoli svoje osi. Pri zasuku je treščil nesrečnej z glavo ob betonska tla in je smrt nastopila takoj.

Tragična smrt se povečuje dejstvo, da je

bil Goja vprav na tem, da prosi za upokojitve, kajti imel je že 38 let neprekinjene državne službe. Bil je človek, ki ga je imelo vse od sile rado. Vedno nasmajen, vedre volje in do konca tovariški je bil priljubljen na vseh službenih krajih. Bil je na Bledu, v Trzinu, do letošnje pomladi v Škofji Loki, sedaj pa v Železnikih na daljšem dopustu. Kljub svojim 62 letom je bil še trden kakor hrast, da je posekal marsikatero mlajšega tovariša. Zapušča ženo in štiri deloma neprekrbljene otroke. Običajno je opravljal službo gorskega pismoonoše in je bil znan po najoddaljenejših gorskih naseljih. Bil je tudi dvakrat odklikovan.

Kakršno življenje, tak tudi pogreb. Škofjeleški poštni uslužbenec so poklonili svojemu nepozabnemu tovarišu krasen venci rož in ga spremili na njegovi poslednji poti, iz Ljubljane je prispela deputacija od organizacije poštinskih uslužbencev, ostalega prebivalstva je bilo pa toliko, da je bil pogrebni sprevid naravnost ganljiv. Po lepem žalnem govoru se je poslovila množica od človeka, ki v vsem svojem življenju ni napravil nikomur nič zlega in je bil vzor delovnega očeta, moza-poštenjaka. Bodi mu ohranjen najčastnejši spomin, preostalih naše najkrajnje sožalje!

LJUBLJANSKA NEDELJA

Potekla je mirno, v tihem pričakovanju vesti iz Splita

Ljubljana, 14. oktobra.

Vedno in sončna, kakor vsi zadnji dnevi, je današnja krasna jesenska nedelja vabila v prirodo. Šli so Ljubljanci na izlete, ali zvečer so bili zgodaj doma. Dopoldneta spomenada je bila živa, a še živahnost je bilo zvečer. Ne vemo, kdo troši po Ljubljani različne izredne fantazije, da je ljudstvo od večerih tako razgibano. A tudi to se bo dognalo. V ostalem je nedelja minila v najlepšem redu.

Žalna svečanost Narodne odbrane

V Kazini se je ob 10. dopoldne na intimno slovesen način oddožila spominu na viteškega kralja tudi Narodna odbrana. Okna dvorane ZKD, v kateri se je vršila komemoracija, so bila s pobožno diskretnostjo zastrta, čelna stena je bila pregrnjena s črnim, pod sliko pokojnega kralja je gorela mrtvaška lučka. Na vsem občinstvu, ki je napolnilo dvorano, in videm ležala težka tegoba, ki je v teh usodnih dneh zajela narod.

Spominsko besedo je govoril predsednik izvršnega odbora NO odvetnik dr. Cepuder. Viteški naš kralj Aleksander I. Zedinitelj je mrtev — tako je izjavil — in naši so, vrazniki se veseli. Mi pa se strnih src sklanjamo nad krsto in na dnu duše vemo, da naš veliki kralj živi v naši državi in v svojem narodu in da živi pred vsem v svojem mladem nasledniku, Nj. Vel. kralju Petru II., ki ga je pravkar ves narod s tiho, iskreno slovesnostjo sprejel. Sprejeli smo novega vladarja, kakor da nam je veliki pokojnik v svojem sinu poslal inkarnacijo svojega duha, in videli smo, da za dne gore v obeh mladega kralja vse iskre, ki so netile njegovega velikega očeta v bojih za osvobodjenje. Ko je srbski del našega naroda dosegel prvi drobce svobode, sta se v vodstvu srbskega naroda pojavili dve mentaliteti: ena kompromisna Obrenovičeva, druga brezkompromisna, borbena in zmagovita — Karadjordjevičeva. Ta je ustrezala tradiciji, bistvu naroda in je zato tudi prav po žrtvah pokojnega viteškega kralja ustvarila iz male Srbije veliko Jugoslavijo. Ta miselnost živi v nas vseh in zato v vsej svoji veliki žalosti ne jočemo, temveč samo prisegamo zvestobo Njemu, ki nadaljuje duha velikega viteškega kralja. Slava viteškemu kralju Aleksandru I. Naj živi kralj Peter II.

Narodno delavstvo se klanja vzornemu vladarju

Dopoldne ob 10. se je vršila žalna komemoracija Narodne strokovne zveze. V dvorani OUDZ se je zbralo polno nacionalnega delavstva. Člani v črnih oblekah in s črnimi kravatami. V dvorani so gorle vse luči, ki so bile zastrte z žalno kopreno. V ospredje pred predsedniško mizo sta se postavila praporčaka s starim in novim praporom, ki ga je lani poklonil organizaciji pokojni viteški kralj Zedinitelj. Ko so bili vsi zbrani, je povzel besedo predsednik g. Juvan. V dolgem, skrbno in lepo izdelanem govoru je očrtal lik blagopokojnega kralja tako živo in

prepričevalno, da so ga navzoči poslušali z napepo pozornostjo. Trpko je zlasti povdaril: »Kaj je bil kralj Aleksander nam in vsemu svetu, vidimo šele sedaj, ko ga ni več med živimi. Ostala pa nam je njegova oporoka, ostale so tudi armade vestnih državljanov. Od tragedije na Kosovu ni bilo tužnejšega trenutka za nas in Jugoslavijo!«

Po končanem govoru se je delavstvo mirno razšlo.

Žalna seja našega učiteljstva

Jugoslovensko učiteljsko udruženje — sekcija za dravsko banovino je opravila v soboto 13. t. m. ob 19. uri žalno sejo za blagopokojnim vladarjem kraljem Aleksandrom I. Uediniteljem. Sejo, ki so se je v globoki žalosti udeležili vsi člani vodstva sekcije, je vodila podpredsednica gospa Franja Završanova. V žalnem govoru je orisala veličino dela in žrtve, ki so sta jih terjala od blagopokojnega vladarja skrb in ljubezen do naroda in države, ki jo je ustvaril, čuval in umrl zanjo. Učiteljstvo je gledalo v pokojnem kralju svojega največjega vzornika, buditelja in vodnika. Večkrat je sam jasno pokazal, da so učitelji graditelji narodove duše, njegove nacionalne zavesti in kulture. Njim je izročil mladino, v katero je stavil vse svoje upe, od katere je pričakoval, da bo v polni meri vredna žrtve, ki jih je On doprinesel zanje. Silna bol domuje v naših srcih zaradi tragične smrti Velikega kralja in največjega pobornika narodne prosvete, napredka države in miru med narodi. V neizmerni nesreči, ki je zadela narod in državo, bomo učitelji najzvestejši izvrševalci Njegove oporoke in se bomo s podvojen ljubeznijo oklenili svojega vzvišenega, težavnega poklica ter se še tesneje strnili v ljubezni in naporu za blagor in srečo Jugoslavije.

Žalna seja je bila zaključena z vzklikom: »Slava!« in s svečano zaobljubo zvestobe kralju Petru II. Odposlane so bile sožalne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vel. kraljici Mariji, Nj. Vis. knezu Pavlu in g. predsedniku vlade.

Dan narodne žalosti v radiu

Kakor vsi zadnji dnevi, je bila zlasti še današnja nedelja v radiu posvečena spominu in delu blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Bolj kakor kdaj prej, so ljudje ostali doma ali pa poslušali povsod tam v javnih lokalih in drugod, kjer so nameščeni zvočniki.

Že rano jutraj je radio Ljubljana prenašal veličasten sprejem in prenos zemskih ostankov našega vladarja z morja na kopno. Prenos, ki ga je poslušalo na tisoče ljudi, je šel preko Zagreba in je trajal od 6. jutraj do pol 10, nato je bil pa prekinjen, ker je stopil pred mikrofon g. škof dr. Gregorij Rožman.

V svojem polurnem govoru je g. škof uvodoma poudarjal, da je danes žegnanska nedelja. Običajno je druga leta ob takih nedeljah živahno in veselo, a letos pritrkavajo zvonovi turbno in žalost je objela vse na-

rod. Zločin moramo tudi obojevati z verskega stališča, saj pravi božja zapoved: Ne ubijaj! V tej zapovedi je zapopadeno, da ne smeš ubiti samega sebe, še manj pa drugega. Četrta božja zapoved se pa glasi: Spušči očeta in mater! Ona vsebuje tudi zahtevo, da je treba spoštovati vse posvetne oblasti. Zato je gnusni umor vladarja tudi umor lastnega očeta. Saj je bil blagopokojni viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj svoji državi pravi oče. G. škof je končal tako: Prosimo Boga, da dá duši pokojnega kralja Aleksandra večni mir in pokoj, Jugoslaviji pa lepo, svetlo in slavno bodočnost!

Ob 11. je predaval v radiu naš uredniški tovariš pravnik dr. Stanke Jug, ki je v zaslonem govoru očrtal državniški in politično delovanje pokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja in tolmačil velike koristi, ki jih je imel narod pod njegovim umnim vodstvom. Zlasti tudi njegov govor so po mestu pred zvočniki poslušale skupine Ljubljancev.

Zvečer je postaja spet oddajala nekatere važnejše momente prevoza kraljevega trupa. O Nj. Vel. kralju je predaval nato publicist Vladimir Regally, a pomeže je peia Glasbena Matica turbne Galusove pesmi, ki sta jih od 20.30 dalje prenašali tudi postaji Zagreb in Beograd.

Sočani v senci kralja Matjaža

Soča-matica je imela svojo komemoracijo za Nj. Vel. viteškim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem sinoči ob 20. v črno okrašeni dvorani pri Levu ob obični udeležbi svojega članstva. Luči so žalostno brlele okrog Njegove slike. V skrivnostnem mraku se je tolažilo v svoji veliki bolesti nad 350 Sočanov in poslušali so s solznimi očmi globoko zamišljeni govor svojega predsednika župana dr. Puca.

Skrušene so nade klenih nacionalistov, a ne polašča se jih obup, dasi vedo v teh bipih tužnega spoznanja, da je sedaj po Njegovi mučeniški preliti krvi še bolj daleč Aletuja naše sladke materne besede potepant in ponižanih tam, kjer so bili nekdanj doma srečni in zadovoljni na svojih rodnih tleh.

Blagopokojni naš kralj Matjaž je bil v srcih vseh zbranih žalovateljev tako velik junak, da jim je s svojimi življenjskimi deli približal odrešenje obljubljenе dežele. Svetla luč z vhoda je ugasnila, a njena blagodejna gorkota se še hrani v tem nacionalnem udruženju in njena svetloba je razsvetlila vsa srca v svobodni Jugoslaviji, da bodo stalno gledala in dan za dnem ponavljala sveto oporoko nesmrtnega Vzornika: »Čuvajte Jugoslavijo!«

In tihi veter bo odnašal to tiho šepetanje daleč tja proti zapadu po njihovi rodni zemlji do planinskega raja, do devinske skele ob sinjem Jadranu, do bazovskih mučenških gomil nad trgovskim Trstom in do krvavega Gortanova Kamenjaka.

Svečana je bila minuta grobnega molka in iskrene molitve ob brleči luči za Njega, ki so mu s solznimi očmi zaklikali: Slava.



Nj. Vel. kralj in kraljica pri odkritju spomenika Nj. Vel. kralju Petru Velikemu Osvoboditelju dne 1. avgusta 1926 v Kranju

Dogodki po širnem svetu

Iz Londona v Melbourne



Ameriška letalka Turner in Pangborn se bosta tudi udeležila velikih zračnih tekem na progi London—Avstralija, ki se prične 20. t. m. Poleg letalcev stoji radio-telegrafist Nichols

Snubitveni običaji

Smotka, ovca, kamenčki, čopič za puder, pogača iz buč in pogača z novcem

Vsako ljudstvo ima svoje zanimive običaje v zadevah ljubezni in snubitve. Na Holandskem se snubitve izvrši na zelo diskreten način. Moški poteka na vrata svoje izvoljenke, tudi če ga ta ne pozna, in prosijo ognja za svojo smotko. Dekle si sedaj lahko misli, da je fant vanjo zaljubljen, njeni starši pa dobe priložnost, da se malo informirajo o mladenčcu. Igra se ponovi v drugič in če fant družini ugaja, ga tretjič pozovejo, naj stopi kar v hišo. Ko je tam počakal svojo smotko, se pojavi dekle z drugo, ki mu jo sama prižge. Sedaj zaprosi snubač lahko za njeno roko.

V nekaterih italijanskih krajih se zakon uvede z nekakšno skrivaino igro. V Vacriju se podajo n. pr. vsi sorodniki ženi

na dan poroke proti hiši neveste in povsod vprašujejo, da-li ni nihče videl izgubljene ovce. Povsod jim to vprašanje zanikajo in tako tudi pred zaprtjo hišo, v kateri nevesta stanuje. Zeninova stranka pa prične tu razsajati, češ da bodo vrata podrla, če jim ne povedo resnice, kajti zvedeli so, da je izgubljena ovca baš tu notri. Z oken zeminu in njegovim živahnim ugovarjanju, dokler si ženin ne poišče končno lestve, se splazi po njej skozi okno v hišo in odpre dur od znotraj. Vsa njegova družba plane tedaj krič v hišo in prične iskati ovčico. Ko jo ženin končno najde, jo zgrabi za roko in odvede v kuhinjo, kjer že čaka obložena miza, potem ko so se zaplesali starodaven ples s pogačami.

Prinesel je goro starih revij. »Papirja in ovoj prosim! — Dečka pokličite!»

»Tako, gospod!«
Troje nervoznih vrstic je iz peresa zdrsnilo na papir. Piko je čakal. Mencal pred menoj uslužno z dlanjo ob dlan. Položil sem srebrn desetak na mramorno ploščo.

»Osebi — sem pokazal na naslov — v roke! Nikomur drugemu! Če bi je ne bilo doma, vrnal! In drži jezik za zobmi! Danes in jutri! In zmiraj!»

»Sluga, gospod!« Fantič je vzel desetak in pismo. Zbežal skozi vrata —

Pet minut — Deset — Večnost — »Natakar! Se črno!»

Pobič je pribezljal mimo okna. »Opravil?»

»Sem, gospod! Izvolite!» Pogledal sem rokopolis.

»Dobro, mali! Se to vzel! Za cigarete!»

»Hvala, gospod! Molčal bom!» Na rumenkastem papirju je plesalo devet besedi: »Popoldne ob dveh. V parku. Če se bova spoznala —»

»Pred dvajsetimi leti?»

»Da! Pred dvakrat desetimi leti, gospa Manica —»

»Jesen je bila. Ajdova njiva je cve-

Sardinski pastir, ki hoče nekemu dekletu zpovedati ljubezen, ima ponekod se navado, da ji ob primernih priložnostih meče kamenčke. Če mu kamenček na isti način vrne, je to znak, da ji je po volji. Toda do poroke je še daleč. Po svojih starših ali prijateljih zaprosi za njeno roko in če je dobil privolitev, se poda z družbo prijateljev na konjih do njenega doma. Po poti streljajo in »nasprotna stranka« isto tako odgovarja. Pred zaročenino hišo se može postavijo v vrsto in poseben snubač stop naprej, da ponovi snubitve. Odgovarja mu možak iz zaročenkinoga sorodstva, dvogovor je kaj dramatičen, v njem primerjajo dekle z rožo, odjokom in zastavo, fanta pa z Elijo, golobom in mladim bikom. Po dolgem govorjenju in prekanju privedeta dve ženi končno dekle, ki stop mladenič k nji in jo prvič poljubi.

V južni Španiji pošiljajo znamenite »tobačne delavke« svojemu izvoljencu čopič za puder. Če ga ima pri naslednji biko-borbi na klobuku, pomeni to, da mu dekle ugaja in kmalu potem si poiščeata priliko za še nežnejše darove. Andaluzijsko kmečko dekle pošlje možu, ki ji je všeč, pogačo iz buč. Če jo ta poje, je znamenje, da nima ničesar proti zaroči, če jo vrne, mora poskusiti dekle svojo kulnarično spretnost pač drugod. Tudi v nekih delih Češkoslovaške igra pogača veliko vlogo. Ne ben mladi mož ne bi tu dvoril kakšnemu dekletu, če ga ni prej opogumila s tem, da mu je poslala pogačo z novcem. Če to pogačo sne, se je zvezel za vse življenje, kakor s prisego in če kdo izmed obeh potem drugemu zvestobo prelomi, ga hudo kaznujejo. Ponekod na Madžarskem imajo ženske pravico prisostvovati kazni verolomnega ljubimca in same označujejo del telesa, po katerem naj ga pretepejo.

Najlažje se snubitve izvrši pač med Kabili. Mlado kabilsko dekle pokaže možu, ki je vrgel oko nanjo, svoj prstanek za zakon enostavno s tem, da stopi pred njegovo hišo in si odgne pas.

Pri hripi, bronhitisu, vnetju mandljev, pljučnem katarju, zasluženosti nosu, sapnika, požiralnika in jabolka, obolenjih oči in ušes, skrbimo za to, da često očistimo temeljito želodec in črevo z uporabo naravne »Franz Josefove grenčice. Znameniti strokovnjaki za nego zdravja svedočijo, da »Franz Josefova voda« dobro služi tudi pri šenu in drugih mrzličnih nalezljivih boleznih. »Franz Josefova grenčica« se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Z raketami v stratosfero

Napoveduje se nov preobrat v meteorološki vedi

Pred leti so odkrili teoretično možnost, da bi se rakete lahko z ogromno brzino dvignile v nezastihane višine ali pa igraje opravile velikanske razdalje. Po tem odkritju se je začel razvoj, ki spominja do neke mere na razvoj letalstva kakšno desetletje pred svetovno vojno. Toda vse nade, ki so jih postavljali v raketa vozila, so se končale z velikim razočaranjem, zadnji dve leti smo že prav malo čitali o raznih eksperimentatorjih, ki še niso vrgli puške v koruzo in skušajo svoje velike načrte pretvoriti v dejanje.

Eden najbolj znanih med njimi je ameriški profesor Goddard, prav za prav početnik vseh stremeljenj, da bi se rakete uvedle v prakso. 20 let že dela nad tem problemom, zadnji dve leti pa je na tihem izvršil velike priprave. Prihodnje leto hoče že spomladi v stratosfero od ozonovih in heavidskih plasti poslati rakete novega tipa. Je trdno prepričan, da bo dosegel svoj smoter in z njim cel štab njegovih sodelavcev, ki so dve leti v laboratorijih Clarkovega vseučilišča delali na tehničnih podrobnostih njegovega načrta.

Da je v Goddardovem delu nekaj stvarnega, bi kazalo že to, da je dobil bogate

podpore največjih ameriških znanstvenih ustanov. Znal jim je dopovedati, da je raketa edini tehnični pripomoček, ki lahko doseže večje višine nego letalo ali balon. Kakor znano, so Rusi s svojim drugim ponorečnim stratostratom dosegli višino 22 km, registrirni baloni brez posadke pa so bili že 30 do 37 km visoko. Navzlic vsem poskusom niso mogli višje, zato so nam ozračne plasti nad to višino popolnoma neznanе, o njih naravi moremo izražati le domneve. Učenjaki menijo, da so v višini kakšnih 40 km ozonove plasti, v višini 80 do 100 km pa tako zvane heavidseske in Appletonove plasti, ki odbijajo brezžične valove, kar baš omogoča brezžični promet na naši zemlji. Njih prava narava nam ni znana. Zato utegne biti l. 1935, če se Goddardovi načrti uresničijo, prava preobratna točka v zgodovini meteorologije, kajti Goddardove rakete bodo imele s seboj zelo občutljive merilne instrumente, ki se bodo z najvišje višine na padalih vrtili proti zemlji. Resnici na ljubo pa moramo povedati, da je večina učenjakov napram Goddardovim načrtom za zdaj še zelo skeptična.

Pogumna rešiteljica

Kaj je primerilo min. preds. Macdonaldu na njegovem zadnjem potovanju

Ko je angleška vojna ladja »Scarborough« z Macdonaldom in njegovo hčerjo plula ob kanadski obali, se je morala v višini Labradorja zaradi silnega viharja zateči v neki zalivček. To tem bolj, ker je ob Labradorjskih obalah polno najnevarnejših čer.

Ladja je bila zasidrana komaj pol ure, ko se ji je začela bližati lahka motorika, ki so se sili valovi z njo kar poigravali. Vendar je dospela do boka »Scarborough« in s tem v zavetje. Častniki in mornarji, ki so menili, da more samo zelo krepak in spreten mož v takšnem vremenu voziti s tako majhno ladjico, so se silno začudili, ko so videli, da je v njej ženska v kroju prostovoljnih bolniških sester. Po lestevci je splezala na krov in da bi angleškega premiera niti pogledala, je zahtevala kapitana. Ta je prišel, se mu precej gospodovsko predstavila kot miss Mary Corneliusova in mu velela, naj bi takoj poslal ladijskega kirurga z njo, češ da ima nadele od tod nekoga težko bolnega ribiča, ki ga je treba nujno operirati. Najbližji kirurg je v ostalem stotine kilometrov daleč, tako da bi gotovo dospel prepozno.

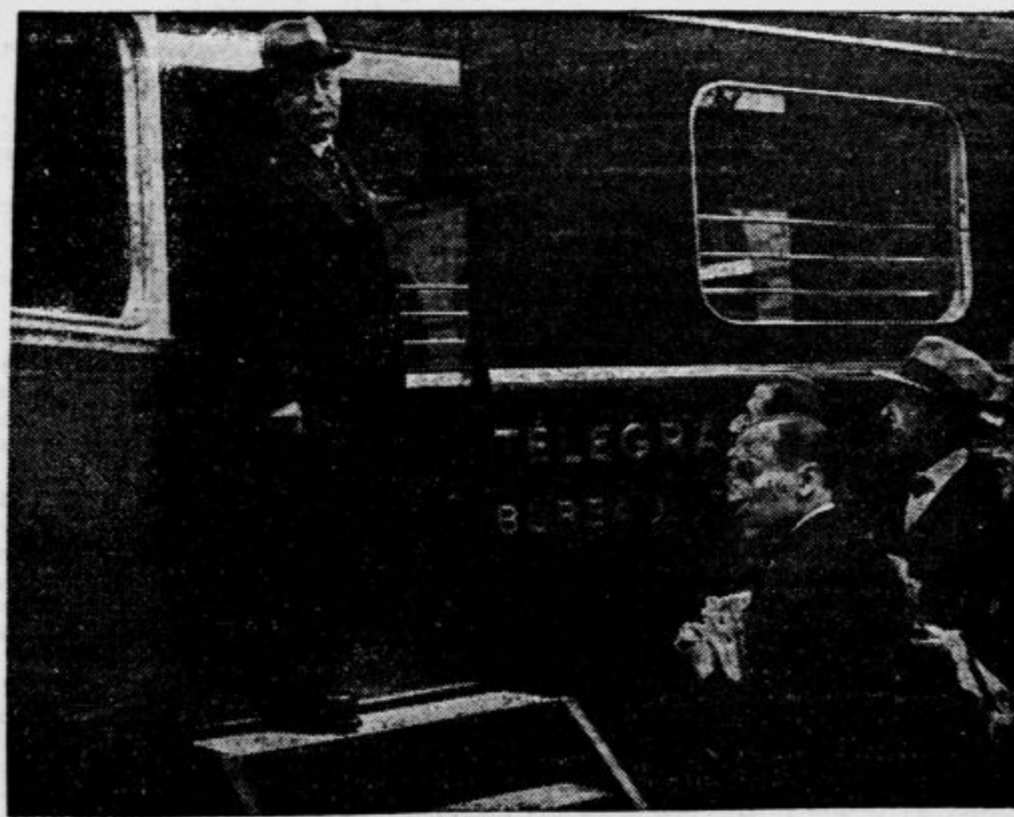
Takoj so spustili barkaso, v katero so stopili sestra, kirurg in njegov asistent. Stiri milje je bilo do misionarske postaje, v kateri je ležal bolni ribič in kirurg je spoznal, da je bil res že skrajni čas. Hitro ga je dal prepeljati na vojno ladjo, kjer mu je na ladijski operacijski mizi odstranil veliko zločesto oteklino. Uro pozneje so moža odpeljali že na kopno. Med tem pa je sestra Corneliusova v oficirski menzi pripovedovala, kako je prišla do svoje odločitve in je v zadrž: sprejela čestitke vseh navzočih in tudi ministrskega predsed-

nika za svoj pogum. Teden dni pozneje je brzojavila ladijskemu kirurgu, da je operirani ribič že izven vsake nevarnosti. Ko je Macdonald zvedel za to brzojavko, ji je brezčeno sporočil sledeče: »Duh in značaj Florence Nightingalove (prvobornice Rdečega križa) še živi.«

Zakaj ima Kitajka tako majhne noge

Postanek šeg in običajev se v ljudski veri pogosto temeljuje legendarno, zlasti če ni prave zgodovinske opore. Tako se naslanja tudi znani kitajski običaj, da si ženske zmanjšujejo in krčijo noge, na lišičji mitos, ki je na Kitajskem tako razširjen. Lisica predstavlja kot prebivalka v votlinah in jamah princip teme. Ljudje so lahko obsedeni od lišičjega demona in lisice se lahko spremene v človeka. — Na to vero se naslanja bajka, da je bila ena izmed žena cesarja Cau iz dinastije Sang, lisica, ki je očarala cesarja s svojo lepoto, potem ko se je bila izpremenila v žensko. Ker pa lisica ne more hkrati izpremeniti svojih šap, je lisičja ženska Taktie ovila svoje drobne noge s svilenim ovčjem, da jih je skrila. Ker je bilo to nekaj povsem novega, so ostale cesarjeve žene menile, da daje cesar zaradi te nove mode prednost tej ženi. Zaradi tega so si še one začele stiskati in manjšati noge, dasi jih je močno bolelo. Mimo tega so primorale tudi svoje hčere in druge ženske, da so ravnale po njih zgledu. Ko je cesar umrl, je bila ta šega že tako razširjena, da je niso mogli več odpraviti.

Poštni urad na kolesih



V Parizu so pred dnevi otvorili razstavo avtomobilov. Med njene posebnosti spada tudi to, da ima razstava svoj poseben poštni urad v avtomobilskem vozu

Janko J. Srimšek:

Mimogrede

Vagoni so zacvilili. Presunljivo zavriščali v oseh in vzmeteh. Kratak sunek. Vrgel sem časopis na klop in snel površnik. Zrnil sem s potniki iz nabito polnega kupeja. Ven... Na peron. Pred postajo.

»Pa —? Sedaj —?»

»Ah — Da!»

Brez misli sem obrnil v kostanjev drevored. Počasi. Brez volje. Kakor v sanjah. Kakor izgubljen. Kostanji so cveteli. Rožnat sneg je naletaval izpod zelene drevesnega oboka. Ob straneh — na levi in desni — na okroglih gredicah so se smehljale potočnice s gladimi očmi. — Zarele ognjene čaše tulipanov. — Blestele bele, žolte obrbljene narcise —

»Kam? Po kaj sem prišel? Česa iščem tod? Koga? — Bedak!»

Med prvimi hišami je s svetlimi okni vabila kavarna. Vstopil sem. Sedel v mehke blazine kraj okna. Zgodaj dopoldne. Komaj pol desetih. Lokal prazen in pust. Kakor blato na razvoženem poljskem kolovozu.

»Črno!»

Natakar je postregel. Leno. S trudnimi nogami. Z zaspanimi kretnjami.

tela in dišala po medu —

»Dišala in cvetela — Ajdova njiva — Da! Tam na brežuncu — Za Zapčami — Ah čebelic ni bilo na njej, kot so jih v jesenske dni polni roji na ozarrah pod Ragovim logom. Zgrešeni sovražni šrapneli so od časa do časa završali nad ono ajdo. Razleteli so se. In njihovi izstrelki so nas iskali, da bi nam upihnilo lučko življenja.»

»Od ondot je bilo tvoje prvo pismo. Celo tam nisi pozabil na me!»

»Nisem! Sredi onih grozot — v onem semnju — v oni osamljenosti sem šele prav spoznal, kaj si mi bila —»

»Fant moj ubogi —»

Bogat sem bil — Bogat s teboj in v tebi — Manica —»

»Rogov log — Nad zeleno vodo — Tam si napisal tisto povest o mestnih gospodičah in študentovskih gospodinjah — Če jo hranim, veš — In kadar se me polasti žalost za daljnimi dnevi, jo poiščem med skritimi stvarmi —»

»Res — povest! Pesem o kontesi Olgi — Pesem o ljubezni, gospa Manica, ki ji nikoli ni bilo izpolnitve in je nikoli ne bo —»

»Pesem o kontesi Olgi —»

»O njej! In za njo! Ljubljeno in izbrano! Nikoli in nikdar doseženo —»

»Nisi mi povedal in razložil, kdaj in zakaj si me krstil za konteso Olgo —»

»Dva sva bila — Iz ene vasi — Na počitnicah — V jasni poletni noči sva hodila pod grajskimi razvalinami in sanjarija o starih časih. O časih, ko je mlad vitez z lancpreškega gradu prihajal vsak večer vasovet pod okno h kontesi Olgi, ki je mlada in lepa samevala na naši graščini. »Stavim,« je rekel Joža, »če bi jo zdajle poklicala — konteso Olgo — bi se prikazala na oknu —»

»Bi,« sem potrdil in sem se domislil tebe, lepe in mlade, in sem te tisto noč krstil za konteso Olgo —»

»Se spominjaš? — V Celovcu — V kavarni —»

»Lerch —»

»Da! — Zakaj nisi odprl ust? Kar molčal si — In vendar —»

»Vem! Razumem! Vse si mi poročila takrat — Na svojo malo, bled dlan si položila samo sebe in si rekla: »Vzemil!»

»Kaj si mi odgovoril?»

»Da ne potrebujem ničesar!»

»Drugače si povedal — Takole — dobesedno — si dejal: »Sleherni vojak danes nekaj potrebuje, jaz — si se s kazalcem dotaknil lastnih prsi —, ne potrebujem ničesar! — Zaljivka je bila to! Verjameš?»

»Zlobe in hudobije tedaj ni bilo v mojem srcu! — Morda komaj grenka kapljica resnice —»

»Neštetokrat sem ubigala, če je bilo resnično, kar si mi pripovedoval —»

»O čolnu? O ribiču in hlačah?»

»Da!»

»Prisegam, da se je tako zgodilo — Celo popoldne si naju vozila po reki. In s Francetom sva bila simoračka do božje milosti. On, France, niti noga-vice ni zmogel za v čevlje. Kar na boso jih je nosil obute. Pri veslanju so mu hlače bežale pod kolena. Ali zastoj si je prizadeval, kako bi skrili in zatajili gole gležnje. Jaz, vidiš, sem bil srečnejši. Moje hlače so bile prelučkane na zadnji plati. Zato sem se pri ukrancanju in izkrcanju obračal tako, da ti ne bi pokazal hrba — Pa sva potem, ko si naju za bolnišnico izločila na travnik, vendarle odhitela na stanovanje, odnesla moje nedeljske hlače k starinarju in jih prodala za trideset krajcarjev. Z izkupičkom sva plačala ribiču čolnino —»

»Otroka — J —»

»Motiš sel Fanta in pol! Kavalir —»

»Kje je France sedaj?»

»Ne vem. Svet je velik —»

»Ti?»

»Takole — Vidiš — Dobro — Samo

Ne, ne bo vojne...

Okanimo se vendar praznih čenč v teh tožnih dneh!

Ljubljana, 13. oktobra

Poleg iskrenega, globoko doživljenega žalovanja, ki je prevzelo ves narod ob dejstvu kraljeve smrti, je še neko drugo čustvo vstalo v srcih preprostejših in malodušnih ljudi: strah pred posledicami zločina v Marseilleu, ki jih nihče ni mogel pretehtati in preračunati, a ki so v slepih slutnjah zavzemale zmerom huje dimenzije. Strah ima velike oči, pravijo, a še vse večje oči ima paničen strah, ki se ob velikih nacionalnih nesrečah, kakršna je z umorom velikega kralja zadela Jugoslavijo, nujno poloti množice. Iz tega strahu se je porodila kopa majhnih, smešnih, a senzacionalnih čenč, ki so si jih ljudje pričeli šepetati med seboj in ki se na tihem vzdržujejo, čeprav jih je že zdavnaj demantiral sam tok stvari.

Prvo, česar se je spomnil slepi ljudski nagon, je bilo: vojna! Vojne se zmerom ženske bolj bojijo kakor moške, ki so po nji najbolj neposredno prizadeti, in tako so tudi glas o tej vojni, ki da bo izbruhnila vsak čas, razširile pred vsem ženske. Povsem točno so dognale in izračunale: jutri ali najkasneje pojutrišnjem bo razglašena splošna mobilizacija, vsi letniki od 1915 pa do sive starosti bodo klicani pod orožje. Vsa ljubljanska garnizija je že odšla na fronto. Vsa vojska, kar je v stacionirane v Ljubljani, je imela danes ponoči zbor na sportskem igrišču Pirije in je tiho zapustila Ljubljano. Vse oficirske gospe v Ljubljani hojejo, ker so morale njihovi možje tako izmenada na bojeve poljane — le kar

vprašajte jih! Ko je prišel napovedani »jutri« in »pojutrišnjem« in ni bilo mobilizacije in so častniki kakor zmerom prišli kositi domov, je pesniški duh ljudske govornice hitro iznašel novo verzijo: Ne, dokler umorjeni kralj še ni pokopan, ne bo vojne, po pogrebu se pa precej udarimo. Nekateri bolj optimisti pa odlašajo vojno na poznejši čas: na takrat, ko bo kralj Peter II. kronan.

Beležimo te izmišljotine, ki rasejo v preplašenih, malodušnih glavah in se razpredajo okrog preprostih src kakor nerodna, neprijetna pajčevina, in prosimo vse trezne in razumne ljudi, naj vsakomur povedo resnico, kakršna je: da vojne ne bo in je ne sme biti, da mora biti močan narod sposoben tudi mirno prenesti nesrečo, kakršna je umor njegovega kralja, in da vse takšno brezgla-vo govoričenje zanaša v narod samo nervoznost in nemir. Materialne, otipljive škode raznašanje teh alarmantnih vesti dolesle sicer še ni prizadevalo. Mnogo čez mero skrbnih gospodinj v Ljubljani pa je že na prvi glas o marseilleskem atentatu in v prvi paniki pohitelo v trgovino, da si nabavijo nekaterih dobrot v čim večjih količinah: vrečo najfinjše bele moke, kave najboljših vrst, sladkorja in drugih takšnih reči. Vojna bo, so si zaupno šepetale med seboj, pa se mora človek malo založiti. No, upamo, da te preskrbene žene ne bodo razočarane ne od ene ne od druge strani: vojne, ki se je boje, ne bo, vreča moke, kup kave in sladkorja pa v hiši tudi v mirnem času pride prav.

Iz akvaristove torbe

O razstavitvenih akvarijih in drugo

Mnoge obiskovalce ljubljanskega muzeja, ki so si pretekli dve leti ogledovali razne zgodovinske spomenike na hodniku prvega nadstropja, so prijeto iznenadili trije zarasi, z ribami, polži, hrošči in pupki objudeni akvariji. Od teh akvarijev sta bila dva večja last kluba akvaristov v Ljubljani, tretji pa last muzeja. Odbor kluba akvaristov je svojočasno popolnoma pravilno sklepal, da je treba s klubovimi akvariji širiti smisel za vodožitelje, in res ne vzbuja nobena stvar tolike želje po pomnemanju, kakor lepo zarasel in pestro objuden akvarij. Zaradi tega jih je po spoznavanju z vedno ljubezno muzejsko upravo razstavil na javnem mestu. Po letošnji jesenski razstavi na večerjemu pa odbor kluba ni vrnil akvarijev muzeju, ker je, bržkone, našel drug koticček, kjer bodo javnosti dostopni.

vedno dovolj obiskovalcev, poleg tega bi pa rasla privlačnost najlepšega parka Jugoslavije. Da bi tvoril tak paviljon živo spričevalo o kulturni višini slovenskega naroda in da bi prosvalo omladino in preprosto ljudstvo, o tem pač ni dvoma; mestna uprava, ki bi oživitev tola zamisel, pa bi bila lahko ponosna in žela bi priznanje vseh Slovencev.

Slednjič se nekaj o ribicah. Ze svoječasno sem jo omenil, lepo ribico v rjavi hašji s črnkastimi marogami, ki je okrašena s čipkami in obliki črnopikastih plevuti. Pohra je ta nežna talna ribica, ki skrbno pobira hrano po dnu akvarija. Pohro, ki sem jo lani vlovil v Radnji pri Brezovici, je dr. Karančan določil kot Barbus meridionalis petenyi, ugotovil jo je pa po vsej Jugoslaviji, razen Slovenije. Dr. A. Munda jo je pa ugotovil v Blejskem jezeru in v srednjem savskem toku. Osebnost sem jo našel v mnogih potokih ljubljanske kotline s prodastim dnom. — Ker sem opazil, da se tu in tam zamenja pohra z mreno, naj omenim, da je mrena vedno svetlejša kakor pohra, dasi sta si v mladosti po obliki zelo podobni. Zanesljivo ju razpoznamo tudi na repni plavuti, ki je pri mreni globoko zarezana, pri pohri je pa mreza plitkejša, vogel pa oster. Tudi hrbtna plavut mrene je malo zarezana, pri pohri pa ravna. Često se mrene zamenjajo z globočico, vsaj po barvi. Nu — če natančno pogledamo na ustnice, vidimo pri globočici po eno daljšo tipalko na ustnih koticčkih, mrena in tudi pohra iste velikosti imata pa na vsaki strani po dve razmeroma kratki tipalki.

Lep Petrov blagor

Jeserta 3/4 m dolga in 201 kg teža.

Velika Gradišča, 10. oktobra.

Da je Dunav v svojem dolnjem toku, to se pravi, med Smederevom in Zeleznimi vrati, zelo rivičiti, je splošno znano in v listih niso redka poročila o bogatih lovih, ki se morejo ponašati z njimi podunavski ribiči. Sta pa prav posebno dve vrsti rib, ki se jih najbolj razveselje ribiči, če jim zadeta v mrežo v večji množini in zlasti še, če se nahajajo med njimi kakšni izredni velikani. Te dve vrsti sta som in jesetra (»mornac«), ki se obe odlikujeta z izbornim mesom, kateremu je cena vedno precej višoka, a prav posebno pa še jesetra, ker se njene ikre podelavajo v kavjar, ki po svoji izborni kakovosti prav nič ne zaostaja za znamenitim ruskim kavjarjem. In ravno večeraj so imeli štiri tukajšnji ribiči eroba, da so vjeli jesetro, kakor toliko že zdavnaj ne pomnijo ljudje.

Ribiči so lovili pri Adi v bližini Velikega Gradišča. Bilo je že polnoči, pa ni bilo erete. Mreža je bila večinoma prazna, ali pa je bilo v njej le nekaj drobiča. Ko so po vseh neuspelih poskusih zopet vrgli mre-

že, so začutili, da je postala nenavadno teža. Ker je bila mreža stara in so se bali, da bi se ne raztrgala, so jo z največjo previdnostjo vlekli k bregu, ki prav tamkaj ni visok in se zelo položno spušča v vodo. Tako so srečno potegnili mrežo na plitvino in v mreži se je premetavala ogromna jesetra. Da bi jim ne pobegnila, so se vsi štirje vrgli nanjo, pa je niso mogli premagati. Morali so jo ubiti s kamnom, da so jo nato mogli privleči do čolna in jo spraviti vanj. Na bregu so jo potem naložili na voz in jo pripeljali na ribji trg v Velikem Gradišču. Ker je ob sobotah v Velikem Gradišču tržni dan, so ribo kmalu prodali in so imeli z njo zaslužek, da se jim je trud v resnici izplačal.

Jesetra je merila v dolžino polmetrja meter in je tehtala 201 kg. V ribi je bilo nič manj ko 20 kg ikre, torej toliko kavjarja. Ribiči so prodali ribo za 4000 Din in je tako ta lov vrzel vsakomu po 1000 Din.

Sv. Peter je pač zaslužil, da mu prižgemo in ne vsi akupaj ene in morda tiste tanke po pol dinarja, temveč vsak svojo in debelo, pravo »slavsko« svečo!

Pariško mesto

ima pritožno knjigo

Če obiskovalec v francoski prestolnici misli, da so ga kako očigrali ali grdo z njim ravnali, lahko zadnje čase zahteva »pritožno knjigo« kakor v kakem hotelu, in ima precej upravičen upanje, da bodo vzrok njegove nevolje odstranili. Ta pariška pritožna knjiga je novo ustanovljena organizacija »Saisons de Paris«. Ustanovili so jo hotelirji, trgovci in številne druge osebe. Njen namen je, da postane Pariž iznova mednarodno središče elegancije, zabave in duševnega življenja, kakor je bil prej. »Saisons de Paris« hoče odpraviti in onemogočiti vsak nedostatek, ki tuja lahko pripravi v nevoljo, pa naj bo potem neupravičen hotelski račun ali nepošten natakar, vsiljiv tujski vodnik ali nevljuden tramvajski ali avtobusni sprevodnik, gojliv trgovec, obrtnik ali kdorkoli!

Poizkusni zakon

Zanimiv običaj baranjskih Sokcev.

Mesec oktober je pač najznamenitejši mesec v letu za mlade Sokce in Sokice v baranjskem kotu med Dravo in Dunavom. Prišla je jesen in z njo ženitovanja. Pri Sokcih se namreč vrše poroke skoraj izključno v jeseni, in sicer ob torkih, ki se smatra za najsrečnejši dan v tednu. Kdor si hoče natančneje ogledati njihove starodavne ženitovanijske običaje, ima sedaj najlepšo priliko za to. Onstran Drave, v Dardi, središče baranjskih Sokcev, se bodo vse tja do zime vsak turek vršile poroke z vsem sijajem starih sporobil. Seveda, lepo po vrsti, kakor so neveste opravile svojo šesterotedsko — preizkušnjo.

Sokci so po svojih davnih dedih podedovali trdno vero, da pri zakonu ne gre kupovati mačka v vrači. Zato se starši, ko jim mladina dorase do ženitve odnosno moštve, lepo domeni med seboj in bodoča nevesta gre k svojemu bodočemu ženinu na štedensko poizkušnjo. Ženin in nevesta živita šest tednov, »kakor da bi v zakonu že bil«, in nevesta opravlja v hiši vsa dela, ki naj bi jih opravljala po poroki. Če se poizkušnja dobro izteče za oba, se potem mlada poročita, če pa on ne ugaia njej, ali ne ona njemu, pa se dekle vrne domov, odkoder jo še iste jeseni, ali pa vsaj prihodnje poštoje na novo poizkušnjo. Brez take šesterotedske poizkušnje ni poroke.

Toda je med baranjskimi Sokci tudi še drug predporedni običaj, ki ga oni sami imenujejo »ljubezen na upanje« — pri nas bi rekli: »na kredot« — dočim zgoraj opisane zgodbe smatramo za »ljubezen na poizkušnjo«. »Ljubezen na upanje« je v navadi pri parčih, ki se zaradi kake zapreke ne morejo poročiti, zlasti pa, če je »nevesta« še nedolna. V takem primeru dekleto pobezne, seveda s tihim pristankom obojestranskih staršev, k svojemu izvoljencu in živi v njegov hiši vse do tlej, da dopolni 18. leto svoje starosti in se mlada moreta poročiti. Toda se tudi taa, ki ga je nedolno dekleto preživelo pri svojem izvoljencu, smatra za »poizkusno dobo« in imata potem, ko je poroka možgata, oba pravico, da se odločita za poroko, ali pa tudi ne. Ako ne, hodi dekle potem pač kakor vse ostale, toliko časa na šesterotedsko poizkušnjo, dokler se ne omožori. Takih dvojic je »ljubezen na upanje« je zelo veliko in jih je bilo n. pr. lani samo v vasi Duboševici 65. Ker oblast smatra »ljubezen na upanje« za konkubinacijo, ki je kazniv, jih je vseh 65 kaznovanih z zaporno kazno in globo in jim zaukazala, da se morajo poročiti ali pa raziti.

Naposled pa je med Sokci tudi precej moških, ki ostajajo samci. Preživeli so vse svoje življenje, odkar so odrasli, v »ljubezni na poizkušnjo«. Poizkušali so in poizkušali, pa nič izbrali in so naposled v teh poizkusih ostareli, da jim sploh ni več do zakonskega življenja.

Otroci, ki se rode iz te »ljubezni na poizkušnjo«, ne delajo ovir svojim nezakon-

skim materam, ki si z novimi »poizkušnja«-nic iščejo ženinov. Dobivajo materin primetek in ostajajo na materinem domu, če jih očim ne posinovli. V ostalem pa Sokci smatrajo otroški blagoslov za veliko nadlego. Skoro tretjina zakonov ostaja brez otrok in več ko enega otroka najdete redkokej pri drugih še tako zdravih in krepih zakoncih. »Bela kuga«, preprečevanje oploditve in odpravljanje ploda, se je silno razpasla med Sokicami. In izra tu menda poleg žensk mušice precejšnjo ulogo tudi želja, da bi se imetje ne razkoesalo.

Za zaključek naj še navedem, da pri Sokcih žalna barva ni črna, temveč čisto bela. V tej čisti belini, ki ne sme biti pomešana z nobeno drugo barvo, žalujejo za pokojniki vse leto. Žalujejo pa tudi, če kdo iz družine odpotuje. Žalovanje v tem primeru pa traja samo do njegove povrnitve.

Taki so običaji naših Sokcev onstran Drave. In sedaj smo v oktobru, po trgatvi, pa je »ljubezen na poizkušnjo« vzvotela vsevpredk po vsej Baranji. Tamle v novembru pa bodo »bukljiaši« velevali k porokam. Ali pa tudi ne. Vaj ne vsepoved. Pač kakor pokaže »poizkušnja«.

Množina in dobrota letošnjega vinskega pridelka Jugoslaviji

Trgatev je v dravski banovini končana in mošt po večini že izgotovljen. O pričakovnem letošnjem vinskem pridelku se je doslej mnogo pisalo in obravnavalo po raznih strokovnih in nestrokovnih listih in čisto prav enostransko. Mnogi so v svojih poročilih pretiravali glede množine, drugi pa so spet podcenjevali pridelke glede do-rote, tako da čitatelji niso mogli dobiti prave slike o letošnjem grozdju in moštnem stanju.

Druga polovica avgusta in prva polovica septembra sta sicer dobre nade na množino in količino obutno potlačili, toda vendar ne tako, kakor so črnogledi bodisi zaradi nepoznanja razmer v drugih vinarstvih, bodisi zaradi spekulativnega stališča, listom poročali.

Res so imeli v nekaterih krajih na Dolenjskem in tudi na Štajerskem, zlasti koder je toča potokla, mnogo slabšo trgatvev od lanske ter so morali zavoljo splošnega gnitja grozdja tudi predčasno še nedozorelo grozde potrgati. Toda k sreči to zlo ni imelo prevelikih dimenzij.

Po večini pa so v času od 12. do 20. septembra le izpodbirali naglno grozde in potrgali samo že bolj dozorelo grozde grozde, na primer portugalko, žlahtino, zgodnji burgundec, med tem ko so še nedozorelo grozde, kakor riziing, traminec, žametasto črtno, pustili na tri v nadaljnje dozorevanje in boljšanje. Posrečilo se je to popolnoma, kajti od 20. septembra naprej so nastopili zelo lepi, solnčni, prav vroči dnevi do vstetega 5. t. m., da je vse na tri še ostalo grozde popolnoma izzorelo in tako znatno izboljšalo ves pridelke. Med tem ko so mošti iz grozda, narganega med 12. in 20. septembrom, vsebovali 12, 13 do kvečjemu 18 odstotkov sladkorja, so vsebovali mošti, nabrani ob koncu septembra in prvi dni oktobra 20, 22 do 24 odstotkov, deloma celo še 25 odstotkov sladkorja. Grozde sicer ni pridobilo v tej dobi vsak dan po 1 odstotek, kakor so nekateri trdili, pač pa vsake 3 do 4 dni po 1 odstotek, kar je vsakokrat dosti. Mošti s tako vsebino sladkorja bodo dali močna, zdrava, polna in bolj aromatična vina z 12 do 15 odstotkov alkohola, med tem ko bodo imele vina iz prej trganev grozda pod 10 odstotkov alkohola, to je v večini le 7,5 do 9 odstotkov. Gnilo grozde pa ne da baš najslabše vino, ako je dozorelo, samo ga je treba primerno pripraviti, to je pravilno kletarsko postopati z njim že v moštnem stanju; tako dobimo celo prav dobro vino, še boljše kakor iz zdravega, nedozorelega grozda, in to po naravnem potu brez dodajanja sladkorja. V žlahtno gnilih jagodah se namreč hitreje razvija sladkorni in kisliniski proces, tako da se sladkor hitreje pomnožuje in kislina hitreje zmanjšuje kakor v zdravem. Se nedozorelo grozdu. Zopno postane pa vino, če izvira od smrdljivo gnilega grozda, s katerim se poleg tega ob moštenju ni pravilno ravnavo.

S pozneje (oktobra) napravljenim moštom se bo z uspehom lahko izboljšal in pojačal prejšnji mošt, tako da bo tudi prej

napravljeni mošt dobil svojo potrebno polnost in veljavo in boljše ceno. Žal je mošta iz pozno brane grozda mnogo premalo, da bi se moglo izvršiti povsod uspešno to-zadevno izboljšanje. Zadnje dobljeni mošt se tudi laže in draže proda. Zato se bo marsikateremu vinarstvu boljše izplačala prodaja vsakega pridelka zase.

Nadaljnja dobrota in prednost letošnjega mošta, odnosno vina, pred lanskim obstoji v tem, da vsebuje letošnji pridelke mnogo manj kisline kakor lanski. Tudi se bo odvlna kislina iz letošnjih vin hitreje izločila in bodo postala vina prej godna za splošni konzum kakor lanska, ki glede na preobilo kisline nekatera še zdaj niso povsem ubrana.

Kupčija z novimi mošti, odnosno z novimi vini je še precej mlačna, ker je kupna orientacija še nejasna. Začasno segajo bolj po cenah moštih in vinih iz naših južnih banovin. Največja zapreka večjemu vinskemu prometu pa je skrajno pomanjkanje gotovine. Ako se v tem oziru v doglednem času kaj ne izpremeni na bolje, bo tudi letos ponudba nadkriljevala povpraševanje in pritiskala na cene vina v škodo celotnega domačega vinarstva. Enake vinkotrgoviaske razmere kakor v dravski banovini, odnosno v vsej naši državi, vladajo tudi v drugih vinskih državah, razen v Švici, ki ima rekordno letino in začasno ne potrebuje inozemskih vin, ki jih drugače v veliki množini uvaža.



Rajši ostane pošten

Pravosodno ministrtvo Združenih držav je prejelo prošnjo nekoga bivšega kaznenca, ki je bil nedavno izpuščen iz Sing-Singa (znan jeletnišnice), kjer je bil odsedel večletno kazen. »Zunaj na svobodo,« je napisal poročilo, »je premalo del in preveč izkušnje. Jaz pa ostanem rajši pošten. Zaradi tega prosim, da se mi dovoli, da se vrnem nazaj v ječo, ne da bi bil zagrešil nov zločin.«

Papeški kočijaž

Rinaldo Jacchini, papeški kočijaž, se je zdaj umaknil v pokoj, ko je služil celih 70 let. Tudi njegov oče je bil kočijaž, in sicer pri kardinalu državnem tajniku Antonelliju pod papežem Pijem IX. Rinaldo je 16 let star stal v službi pri papežu in je vžil Pija IX., Leona XIII., Pija X., Benedikta XV. in Pija XI. Od vseh je prejel priznanja in darila. Zdal je 90 let star in želi prost vseh skrbi, ki jih nalaga njegova služba, uživati še svojo mladost. Poročil je neko mlado siroto, ki bi ji lahko bil praded. Ima pa namen učkati 110 let.

Sobo odda
seveda 1 Din. davek 2 Din. za štiro ali danje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kapital
seveda 1 Din. davek 2 Din. za štiro ali danje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Pouk
seveda 1 Din. davek 2 Din. za štiro ali danje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Tujih jezikov
(nemški, francoski, angleški, italijanski) se naučite brezplačno v 4-6 mesecih, stenografije v 2 mesecih potom doplačevanja. Mesecno 30 Din. Prospekti, poukove lekcije brezplačno. — Doplna šola tujih jezikov »Prekopi«, post. pret. 357, Beograd. 258-4

Prodaj
seveda 1 Din. davek 2 Din. za štiro ali danje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Vabimo Vas
k nakupu v največji obsegu. — Prekopi, post. pret. 357, Beograd. 258-4

Velika dobave zmožna predilnica sprejme za Ljubljano in okolico dobro vpeljanega **zastopnika** za prejo. Obširne ponudbe pod 4488 na ogl. odd. Jutra

če mriči ne bi tolikokrat vstajali iz grobov —
»Si oženjen? Imaš otroke?«
»Sinčka in hčerko — Dve zvezdici — Dva cveta na breskovi vejici v ranem spomladanskem jutru —
»Tudi jaz sem omožena — Ostala sva z njim — z možem — brez poroda — — Ali ljubiš ženo —?«
»Ljubim!«
»Tako — vsaj toliko — kot si mene nekoč —?«
»Se bolj — Veliko bolj —«
»Trdo govoriš —!«
»Resnico, gospa Manica —«
»In si vseno prišel in me poiskal?«
»Zgodilo se je, glej — tako — tako — mimogrede —«
»Da mi rečeš — kaj ne — da si nimava povedati ničesar več —«
»Ne, gospa Manica! Ne tega! Temveč edino to, da si nimava dati ničesar več — ker —«
»Ker?«
» — sva vse najlepše in najdražje, kontesa Olga, kar sva nekoč imenovala svojo — najino — last, razdelila drugim in ni za naju ostalo nič več —«
»Tako jel Dal Tako jel!«

kakor na prekratko verigo priklenjen pe, kadar mu v hiši umira gospodar. V sobi se je na dvanajstih železnih posteljah v znoju premetavalo dvanajst obsojencev v nemirnem snu. Človek na moji levisi — menda tolovaj Mataj — je škripal z zobmi, krčpil pesti in za slate denarje nevidni žrtvi prešal dušo iz telesa. Kaznjencev štev. 1440 je posegel nekam v temo — pod

J. Milčinski:

Mary med kurjači

Ob zadnjem viharju se je kurjaču Barbi vsula žerjavica po nogah in mu sežgala čevlje, kožo in meso. Ker sem bil ravno brez dela, so me porinili na njegovo mesto, češ, da bom nekaj dni že vzdržal. Dali so mi lopato, v kotu da je premog, tam da ima peč vrata in naj kar mečem; kadar bo dosti gorelo, da mi bodo že povedali.

Pa niti ni tako hudo, kakor sem si bil mislil. Naša kurilnica je pravo okrevišče proti oni na »Bizargji Mendici. Imamo dober prepih in toliko svetlo, da lahko razločiš obraze, tudi če so »štedilniki« zaprti. In kurjači so vsi posrečeni fantje, da se ne prepričamo — od silje je nerodno, koder se v kurilnici obmetavajo s premogom.

zglavje ali v suknič — mi stisnil v dlan prethitopljeno cigareto, potegnili odoje čez glavo in ukresal gobo. »Obhodnica je minila,« je dejal. »Prižgiva!«

Na osebni tablici, pribiti nad ležiščem jetnika št. 1440 je pisalo, da je grešnik obsojen na dosmrtno ječo, ker je ubil svojo jeno v prepiru, iz trte izvitom —

Isti dan, ko sem ... stopnicah prvič spodtikal proti kotlom, je kapitan pripeljal na krov romantično navdahnjeno družbo, tri ženske in par možkih. Nemara so hoteli spoznati mornarsko življenje, kakor so ga videli v filmu. Napravili so jim nekaj prostora in razobesili viseče postelje. Menda se bodo samo do prvega pristanišča peljali z nami.

Druga dne dopoldne je prvi častnik pripeljal doli k nam eno od tistih žensk. Roke ji je ovil s predlomom, da je ni peklo, ko se je oprjelamela za držaje. Strašno vroče ji je moralo biti, taki nežni mladi ženski, a ona se je samo smejala, kot da sedi v kinu in gleda dobro komedijo. Ta je bila gotovo najbolj roman-

tična od vseh onih zgoraj. Zelo mlada je še bila, kakor otrok je hotela vse vedeti, vse jo je zanimalo in samo veselje je bilo. Smeh je v kurilnici redka stvar in ženski smeh še celo. Tako nam je dobro del, da najmanj pot ure potem, ko je že odšla, ni nihče zaklel.

Zvečer, ko smo delali drugo partijo, je prišla spet in kar sama. To pot je imela na sebi prvega častnika vrhnjo obleko, katero je bil oblekel, da ne onečedi svoje lepe uniforme, kadar je prišel sitnosti prodajat v strojnico. In ta ženska je pritelovadila sama po stopnicah navzdol k nam, kakor bi bila rojena v kurilnici. Kratkotamo je sedla na kup premoga, poiskala v žepu škatlo finih cigaret in nam jih razdelila. Ko smo si vsak svojo prižgali na žerjavici, ki jo je eden prinesel na lopati iz peči, pa nas je po vrsti pogledala in vprašala: »Kako gre, dečki?« Na mah smo se vsi zarežali, kakor bi nam povedala mastno smešnico. Dobra beseda je za uboge pare pri kotlih več vredna od cigarete. Potem pa je Tomaž, najbolj robatemu in nerodnemu vzela lopato iz rok in poskusila sama nakladati. Lepote je držala napak in seveda niti zrnca premoga ni spravila do ognja. Mi smo se okoli nje kar vilil od smeha. To se je gotovo spomnila, samo da nas spravi dobro voljo — dobro je vedela, kaj nam dobro stori.

Nazadnje jo je vročina le premagala. Ko se je že sklonila, da se splazi skozi ona majhna razbeljena vrata na zrak, se je Tomaž ojuščil in zavpil za njo: »Na svidenje in hvala lepa, gospodičana!« Ona pa se je zasmejala nazaj: »Recite mi kar Mary! Adijo kameradi!«

Tako je Marv hodila k nam skozi štiri dni. Vedno nam je prinesla kaj s seboj, bonbone, sadje, cigarete in vedno smo se na vsa usta smejali, ko ji nismo vedeli kaj reči. Sicer pa nismo nikdar govorili o njej; vsakemu je bilo nerodno začeti. Le kleli smo manj in zaradi hrane se ni nihče puntal ta čas.

Peti dan ni več prišla. Ko smo ob dvanajstih prišli na krov, vseh romantično navdahnjenih mladih ljudi ni bilo več. Odšli so in Mary z njimi, medtem ko smo bili mi doli pri kotlih. Prvi častnik nas je že čakal in rekel z nekakim drobnim smehljajem: »Gospodična Mary vas vse štiri pozdravlja. Tole je pustila za vas.« Bile so štiri škatlice onih njenih finih cigaret.

Barba še vedno leži z očigane nego v svojem bregu in spredaj v kurilnici smo spet ob starem zakurjeni. Le včas se eden ali drugi zasmehje in ke ga vprašam, kaj ga je popadlo, se izkašlja iz zadrege: »Na ono vrazje dekle sem se spomnil, na Mary.«

Slovo od Viteškega kralja v Franciji



Najdragocenejši tovor, ki ga je kdajkoli nosila vojna ladja: krsto s truplom Viteškega kralja Aleksandra dvigajo na rušilec „Dubrovnik“



Slovo: Nj. Vel. kraljica Marija in predsednik francoske republike Albert Lebrun odhajata z „Dubrovnik“, ki je takoj nato krenil iz marseilleskega pristanišča u domovino

Južna Srbija objokuje svojega rešitelja

Skoplje, 11. oktobra.

Začetek Južne Srbije zaradi tragične smrti kralja Aleksandra je neizmerna. Dasi so te vesti vso državo pogrezale v globoko žalost, ima iz mnogih vzrokov ta žalost v južnosrbskih krajih še bolj pekočo bolečino. Na južnosrbskih tleh je bil začetek velikega poslanstva pokojnega vladarja. Južna Srbija in njeni prebivalci so bili priča njegovega zmagovitega pohoda v balkanskih vojnah, bili so priče najstrašnejših časov po lepi zori priporjene svobode na poti na krvava bojišča in naposled v tužino, ko so za umikajočo se vojsko, ki jo je vodil regent Aleksander, gorele domače vasi in ko se je vse naokrog zgrinjal oklep sovražnega uničevanja. Na domača, od sovražnih granat razorana tla, pa je spet stopila srbska vojska 1918, ko je njen poveljnik, regent Aleksander usmeril pot s ciljem »naprej v slavo ali v smrt!« Pot je vodila v slavo in ko je napočel mir v združeni, svobodni Jugoslaviji, se je vladar ponovno vračal na torišče svojih zgodovinskih pohodov. Zadnjič je bil v Skoplju letos spomladi, ko so manifestirali bojevnik iz l. 1914, da so ohranili za vso Jugoslavijo isto srčnost in isto zvestobo, s katero so pred dvajsetimi leti iz Skoplja odhajali na bojišča. Južni Srbiji pa je naš vladar tudi drugače vedno posvečal svojo največjo skrb ter se zanimal za vse njene gospodarske in kulturne zadeve.

Skoplje je prvo vest o strašnem dogodku dobilo po radiu in je vso noč preživelo v največjem razburjenju in bridki žalosti, vnes pa tudi v mrzličnem iskanju utrnika kake nade. Zjutraj 10. t. m. pa so bili tudi po Skoplju razširjeni letaki in dospelo so tudi prve izdaje prestolnih listov, ki so potrdile vso tragično resnico.

Vrhovni vojaški poveljnik Aleksander in veseli Šumadinci

Nekaj dni pred zgodovinskim 14. septembrom 1918, ko je bil začetek preboja solunske fronte, se je vrhovni vojaški poveljnik regent Aleksander v mali leseni kolibi na Bukoviku vso noč razgovarjal s svojimi generali o pripravah napada. Naslednji dan se je po postojankah in taboriških rezervah razširjala vest, da se pripravljajo nekaj važnega in odločilnega. Na pobočju Bukovika so imeli svoje postojanke Šumadinci, ki so se že precej časa dolgočasili zaradi mučnega miru na fronti. Mačilo jih je bolj kakor kdaj poprej domotožje in želeli so si, da bi se nekaj zgodilo, karkoli — samo ven iz tega neprestanega mirnega čakanja. Vest o odločilnem napadu jih je nenavadno poživela. V strelskih jarkih in taboriških rezervah je zavladalo pravo veselje!

Ko je regent Aleksander s svojim adjutantom pregledoval postojanke, je naletel na starejšega moža, vojaka 3. poziva, ki je prepeval neko vojaško popevko, ko je koralak proti taboru svojega oddelka. Mož je častnika pozdravil, postavil se je mirno, a videlo se je, da ni baš trdno na nogah. Tudi na vprašanja je odgovarjal precej nerodno.

»Vidi se, da si se ga precej nalezel. Je čelal staremu vojniku regent Aleksander.«

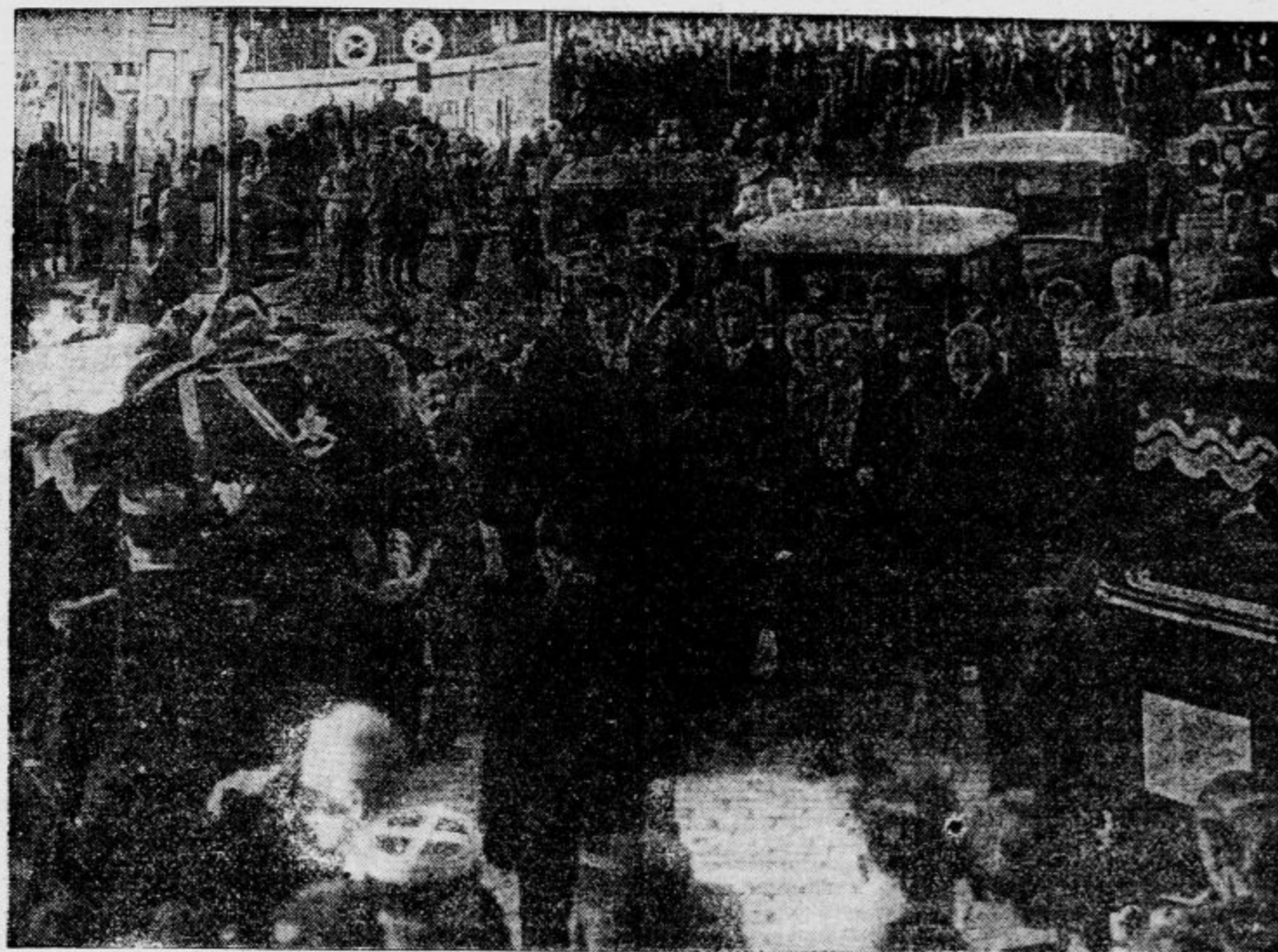
»To pa to, od veselja sem se napil, ker se bomo naposled vendarle dvignili iz tega brezdeleja in potolkli sovražnike, ki se nam že smeji, ker toliko časa mirujemo. Bogu in vrhovnemu komandantu hvala, da je temu konec!«

»Ali so tako veseli tudi tvoji tovariši?«

»Seveda so, veselimo se vsi, stari in mladi. In povem ti, gospodine, da bi postal vsi četo, če bi imel kaj denarja.«

Regent je moža še povprašal od kod je doma, kako dolgo je že na fronti in kaj je z njegovo rodbino.

»Mož mu je razložil, da je doma ostala



Zbor odličnikov okrog Nj. Vel. kraljice Marije, ko so v Marseilleu prenesli krsto z mrtvim kraljem na „Dubrovnik“. Na desni strani kraljice predsednik Lebrun, za njim na levi ministra Herriot in Bouisson

samo žena in da sta na fronti z njim vred še dva sina. Eden pri topničarjih, drugi pa v isti četi. Vse to je pr-povedalo z največjo prostodušnostjo veselega človeka.

Regent ga je poslušal z vedno večjim veseljem ter mu naposled izročil večji bankovec.

— Tu imaš, pa naj bo po tvojem. Le počasti četne tovariše, dokler je še čas, zakaj kmalu bo treba nastopiti z vsem pogumom, ki si ga, kakor vidim, že večkrat pokazal.

— Najlepša ti hvala gospodine, samo prosim te, da mi poveš, kdaj si, da ti lah-

ko vrnem in te počastim kadar pridemo spet domov.

Regent se je samo smehljaj, adjutant pa je vprašal veselega moža:

— Kaj res ne poznaš gospoda? Pomisli malo!

Mož je krčevito stiskal bankovec v roki, nekaj časa razmišljal, potem pa s težavo spregovoril:

— Zdi se mi, vedno bolj se mi zdi...

— Da, da, mu je pomagal adjutant, pred vrhovnim poveljnikom stojiš.

— Va-va-še Vi-vi-sočanstvo, je dejal stari vojak in stal kakor ukopan, ko sta regent in pobočnik že odhajala.

Hodim v svoji sobi od stene do stene, brez utrujenosti, brez čuta, da so minile že ure noči in trka jutro na zastrta okna. Predrami me zvon. Korak se mi ustavi. Mehanično dvignem zastor in vidim: jutro megleno — solzno, kakor da so se vse solze naših src, ki jih niso mogle prelti oči, nabrale na nebu, vpijoc po življenju Njegovem, ki nam je bil Oče nad Očeti, kateremu smo prepustili tako brezskrbno vse delo za blaginjo naše domovine, za nas vse...

S strehe nasprotne hiše udari vame senca... Obe roki se braneče iztegneta proti njej, vročične oči brez solz se zapro:

»Ne... ne... ne...!«

Neizprosno resnice ubije vse. Zaman so bile vse molitve, vse prošnje, vse upanje... Nič več se ne morejo misli oklepiti resilne bilke:

»Saj se ni mogel roditi zločinec, ki bi streljal Nanj, ki mu je bila vsa globoka dobrota, tako vidno izražena na obrazu in v očeh polnih blagoslavlajočega miru človeštvu, polnih neuklonljive sile pozitivnega dela v blagor svojega naroda in domovine!«

Nič več... Zalobne sence plapolajo po zraku, zagrinjajo naša srca, stiskajo jih, kakor z jekleno verigo, razbeljeno v ognju neizjokane žalosti... Zvonovi pojo svojo tužno pesem, vsako uro...

Po cestah je mrtvo, a kogar srečaš, mu je lice resno, vpadlo, blede. Sem in tja čuješ besede...

»Zakaj se je moralo zgoditi?!«

»O, da bi mogel preprečiti to...«

»Ko bi mi bilo dano, dati življenje namestu Njega...«

Mlado dekletje z zasoljenimi lici, zabrekli, objokanimi očmi govori:

Ni ga več med nami...

Vrhnika

Deseti oktober zvečer.

Med osmo in deveto uro je bilo. Sedim v svoji sobi pri pisalni mizi. Sredi dela sem. Nenadno nekdo potrka in stopi ves blede in prepaden z velikim razprtimi očmi. Stojiva si nasproti, on s strašno novico na ustnih, jaz s tesnobno težko slutnjo...

»Naš kralj... Kralja so nam ubili!«

Obe roki dvignem nehoti, pritiskajoč ju na srce...

»Kaj pravite?... Ne... ne... Saj to vendar ni mogoče — ne sme biti mogoče!« — Moj glas je nenaraven, hripav, pretrgan.

»Po radiu...« se s težavo iztrga polovičen stavek pojasnila iz njegovih ust.

»Radio...«

Naslonim se na vrata, vse okrog mene se potaplja v meglo, vse v meni se zastre s temo, tako črno, kakor je le smrt...

»Bog se usmili...!«

Vsi ljudje v hiši so zbrani okrog na-

ju. Ne vem, kdaj so prišli. Nenadno si gledamo v oči, ki so povsem prazne in vendar polne nezavestne groze, brezmejne gorja, neizgovorne žalosti. Roke se nam nehoteno oklenejo druga druge, enoten, vzkriku podobni, vzdih se izvije iz naših prsi:

»Naš kralj... Aleksander — —!«

»Čuti bi nas moral,« mi seže v misel.

»Vstati bi moral, saj ga tako kliče-

mo!«

In potem se prične beganje po ulicah, po lokalih, kjer se čuje radio. Kukavica ljubljanske radijske postaje kuka neprestano.

»Kaj se je zgodilo?«

Pričenja se noč brez spanja, polna mrzličnega pričakovanja, polna kljub vse še upajoče molitve... Da, to noč smo znali spet moliti. Molitev je bila vsak naš dih, vsaka še tako brezoblična, iztirjena misel. Vse je še vedno prosilo:

»Bog ne daj, da bi bila resnica —!«

Enajsti oktobe: zjutraj.

»Vso srečo ljubezni in življenja ti darovala, ko ti le ne bila resnica...«

Otroci govore s preplašenimi očmi med seboj:

»Kralj je umrl...«

»Vojna bo — —!«

»Ne, ne bo ne vojne! Kralj Aleksander ni hotel vojne. Vsi ga morajo ubogati, čeprav je zdaj mrtev — —!«

Starčki s tresočimi se rokami s tihim glasom govore:

»Ni ga več med nami, našega kralja. Težko je to!«

V vseh dušah in srcih biva obupna žalost. Učitelji stoje nemi pred šolsko mladino. Ne morejo govoriti. Joka se jim trgajo besede:

»Deca! Glejte — ob zadnjih trenutkih svojega življenja, On velikani nad velikani, ni mislil nase, domovina mu je bila v mislih — mi smo bili njegova skrb... Njegov zadnji dih je bil poljub ljubezni na naša čela, da ne pozabimo njegove svete zapuščine: »Čuvajte Jugoslavijo!« Deca! Ponesite ta njegov poslednji poljub svojim staršem, povejte jim oporoko našega ljubljenega kralja, da se bodo vedno spominjali in lahko rekli: »Čuvamo jo, Jugoslavijo!«

Srca vseh Jugoslovenov so polna bridkosti. Njegovi Sokoli govore neprestano z Njim, ki jim je bil največji brat med brati:

»Odeš si od nas, mi pa Te nosimo v svojih srcih, iz katerih Te ne more nihče nikoli iztrgati, kakor Te je nam iztrgala propala roka iz sredine življenja. Čuj nas, naš ljubljeni kralj, čuj nas, ko prisegamo zvestobe Tvojemu sinu, Nj. Vel. Petru II. — čuj nas! Tvoj duh je med nami, prepričani smo, da vidiš v srce vsakemu posebej, zdaj, ko si sam prešel v veliki mir in si dvignjen nad vsakdanjostjo našega življenja. Zato razločiš v nas tudi na glas ne izgovorne prispego, prispego na poslednji dih Tvojega življenja, ki nam je in ostane naj-»

»Čuvajte mi Jugoslaviju!«

In zdaj, ko nam je vzeto Tvoje dragoceno življenje in si se vrnil k nam na valovih sinjega Jadrana v beli Zagreb in kraljevski Beograd, nem in veličasten v smrti, so naše duše polne Tvojega nesmrtnega duha, Tvoje ljubezni do domovine, ki si nam jo umirajoč zapustil kot največjo svetost našega življenja! V slavo Tvojega nesmrtnega spomina in slavo našega mladega kralja Petra II. se zaklinjamo: »Čuvali bomo Jugoslavijo!«

N—

Zalna seja pariškega občinskega sveta

Paris, 13. oktobra. p. Pariški občinski svet je imel snoci žalno sejo, na kateri se je predsednik pariške občine v daljšem govoru spominjal Nj. Vel. kralja Aleksandra. Občinski svet je s trinitutnim molkom počastil spomin velikega vladarja Jugoslavije. Obenem je bilo sklenjeno, da odpošlje pariška mešna občina na pogreb kralja Aleksandra posebno deputacijo.

Mednarodni kongres za letalstvo v Beogradu

Washington, 13. oktobra. w. Na zadnji seji kongresa mednarodne zveze za letalstvo je bil princ Jurij Bibescu ponovno izvoljen za predsednika. Prihodnji kongres zveze bo l. 1935. v Beogradu. Znan nemški letalec Wolfram Gronau je bil imenovan za generalnega svetnika zveze.